

«Tibbi sığorta haqqında»
Azərbaycan Respublikasının
Qanununda dəyişiklik
edilməsi barədə Azərbaycan
Respublikasının Qanunu

2

«Azərbaycan Respublikasının
Səhiyyə Nazirliyi haqqında
Əsasnamə»də dəyişiklik
edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin Fərmanı

2

Milli Məclis
səhiyyə ilə bağlı
bəzi qanunlara
dəyişikliklər etdi

2

TİBB

qəzeti

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

№ 03-04 (763) 28 fevral 2023-cü il

Qəzet 1991-ci ildən nəşr olunur

www.tibbqazeti.az

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Kuba Respublikasının vitse-prezidenti ilə səhiyyə məsələlərini müzakirə edib

2

Türkiyədəki zəlzələdə
zərərçəkənlər üçün Azərbaycanın
tibb müəssisələrində 2 min
çarpayı ayrılıb

3

Azərbaycanda müasir uşaq
reanimasiya şöbələrinin
yaradılması müzakirə edilib

3

«Kardionkologiya:
problemə müasir baxışlar»
«Heydər Əliyev İli» çərçivəsində
Beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilib

5

20 ildir Sizin xidmətinizdəyik!

Düzgün diaqnoz və keyfiyyətli müalicənin
tək ünvanı - Diaqnoz Tibb Mərkəzi!

Çağrı mərkəzi
904

Aforizm

Sözdə bütün insanlar eynidir. Yalnız
onların əməlləri fərqləri büruzə verir.

Jan Molyer

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 25 may tarixli 413 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi haqqında Əsasnamə»də dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 25 may tarixli 413 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi haqqında Əsasnamə»yə aşağıdakı məzmununda 9.5-1-ci bənd əlavə edilsin:

«9.5-1. «İdmanda doping vasitələrindən və üsullarından istifadəyə qarşı mübarizə haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, terapevtik istifadəyə icazə, intizam və apellyasiya qurumları yaradır və onların əsasnamələrini təsdiq edir.».

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 21 fevral 2023-cü il

«Tibbi sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 27-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alır:

Maddə 1. «Tibbi sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 16-4.4-1-ci maddəsində «2023-cü» sözləri «2024-cü» sözləri ilə əvəz edilsin.

Maddə 2. Bu Qanun 2023-cü il yanvarın 1-dən tətbiq edilir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 1 fevral 2023-cü il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Kuba Respublikasının vitse-prezidenti Salvador Antonio Valdes Mesa-nın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev 2019-cu ildə Qoşulmama Hərəkatının Bakıda keçirilən Zirvə görüşündə Kuba Prezidentinin iştirakını məmnunluqla xatırlayıb, Qoşulmama Hərəkatında Azərbaycanın sədrliyinə göstərdiyi dəstəyə görə Kuba tərəfinə minnətdarlığını bildirib.

Dövlət başçısı Qoşulmama Hərəkatını daha da inkişaf etdirmək üçün söylərini bundan sonra da davam etdirəcəyini və ölkəmizin bu Hərəkatın beynəlxalq münasibətlərdə mühüm rol oynaması istiqamətində çalışdığını vurğulayıb, deyib ki, dünyada post-COVID dövrü ilə bağlı geniş müzakirələrə ehtiyac var.

Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi bu il başa çatacaq. Azərbaycanın 4 il ərzində sədr ölkə olaraq yaxşı irs qoyduğunu söyləyən dövlət başçısı təşkilatın təsisatlanması, onun parlament və gənclər şəbəkəsinin yaradılması və digər təşəbbüslərimizi qeyd edib.

Əməkdaşlığımızın inkişafı üçün böyük perspektivlərin olduğunu bildiren Prezident İlham Əliyev bunun səhiyyə sahəsində xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb, həmçinin turizm, təhsil, kənd təsərrüfatı, mədəniyyət, əczaçılıq kimi sahələrdə əlaqələri inkişaf etdirmək üçün imkanların olduğunu deyib.

Ölkələrimizin ənənəvi dostluq münasibətlərini, beynəlxalq təşkilatlarda, o cümlədən Qoşulmama Hərəkatında

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Kuba Respublikasının vitse-prezidenti ilə səhiyyə məsələlərini müzakirə edib

sıx əməkdaşlıq etdiyini vurğulayan Azərbaycan Prezidenti pandemiya dövründə kubalı həkim və tibb işçilərinin Azərbaycanda fəaliyyətinin yüksək qiymətləndirildiyini deyib, bu amilin ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafına əsaslı töhfə verdiyini vurğulayıb.

münasibətlərimizin inkişafında Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və Fidel Kastronun mühüm rol oynadığını qeyd edib. O, bu il Ulu Öndərin anadan olmasının 100 illiyinin qeyd edildiyini xüsusi vurğulayıb.

sında münasibətlərin inkişafında maraqlı olduğunu, Cənub-Cənub əməkdaşlığının dərinləşməsi üçün çalışdığını qeyd edib.

Qonaq öz ölkəsinin illər ərzində blokadaya məruz qaldığını, amma Kuba xalqının mübarizə və azadlıq əzminin

Kuban vitse-prezidentinin səfərinin münasibətlərimizin genişləndirilməsinə əlavə təkan verəcəyinə ümidlərlə yanaşı Kuba tərəfinin də ciddi siyasi iradəsinin olduğunu deyib.

Qoşulmama Hərəkatının COVID-19-a qarşı mübarizə üzrə Tomas Qrupunun Zirvə görüşündə iştiraka dəvətə və qəbulu görə minnətdarlığını bildiren Salvador Antonio Valdes Mesa, ilk növbədə, Kuba Prezidenti Migel Dias-Kanel Bermudesin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirib, onun da salamlarını Kuba Prezidentinə çatdırmağı xahiş edib və onunla görüşünü məmnunluqla xatırladığını söyləyib.

Qonaq ənənəvi dostluq

Salvador Antonio Valdes Mesa ölkələrimiz arasında münasibətlərin daha da inkişafında Kuba tərəfinin də ciddi siyasi iradəsinin olduğunu deyib.

Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyinin COVID-19-a qarşı mübarizə kimi çətin bir dövrə təsadüf etdiyini, lakin ölkəmizin təşkilata çox fəal və uğurlu sədrliyini davam etdirdiyini söyləyən qonaq Qoşulmama Hərəkatının inkişafı üçün ölkəmizin böyük işlər gördüyünü, təşkilata üzv dövlətlərə dəstəyini əsirgəmədiyini xüsusi vurğulayıb və buna görə təşəkkürünü bildirib.

Kuban vitse-prezidenti deyib ki, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində də ölkələrimiz arasında sıx əlaqələr mövcuddur. O, Kubanın G77-nin sədri qismində əməkdaşlığımızı dərinləşdirməkdə və bu iki təsisat ara-

tükənmədiyini vurğulayıb, BMT Baş Assambleyasında Kuba ilə əlaqədar təqdim olunan qətnamələrə göstərdiyi dəstəyə görə Azərbaycana təşəkkürünü bildirib.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan və Kuba xalqlarının oxşar cəhətlərindən birinin azadlıq uğrunda mübarizlik əzmlərinin olduğunu qeyd edib, xalqımızın işğal və təcavüzlə heç zaman barışmadığını, öz torpaqlarımızı 30 ilə yaxın davam edən işğaldan azad etdiyimizi diqqətə çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev deyib ki, Kuba xalqı dünyaya sübut etdi ki, azadlıq uğrunda mübarizədə bütün məhrumiyyətlərə dözmək mümkündür. Bizim Qələbəmizdə də, Kuba xalqında olduğu kimi, mübarizlik hissi mühüm rol oynayır. Bu oxşarlıq isə xalqlarımızı bir-birinə daha da bağlayır.

Milli Məclis səhiyyə ilə bağlı bəzi qanunlara dəyişikliklər etdi

Milli Məclisin yaz sessiyasının ilk plenar iclasında Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova ötən il parlamentin fəaliyyətinin bütün istiqamətlərində uğurlu nəticələr əldə edildiyini bildirib. Parlamentin sədri görülən işlər, həmçinin Asiya Parlament Assambleyasının (APA) 13-cü plenar sessiyasında və Əlcəzairdə keçirilən İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı Parlament İttifaqı Konfransının 17-ci sessiyasında iştirakı, keçirdiyi görüşlər barədə məlumat verib.

İclasın gündəliyi təsdiqləndikdən sonra cari məsələlər və gündəliyin bəndləri müzakirə olunub.

Səhiyyə komitəsinin sədr

müavini Rəşad Mahmudov gündəliyin 8-ci məsələsi – «Tibbi sığorta haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə dair məlumat verib. Bildirilib ki, Azərbaycan Prezidenti tərəfindən qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında təqdim edilən «Tibbi sığorta haqqında» Qanunda edilməsi nəzərdə tutulan dəyişiklik icbari tibbi sığortada müştərək maliyyələşmənin tətbiqinin 2024-cü il yanvarın 1-nə qədər tətbiqə salınması ilə bağlıdır. Bu Qanunun 15-28.3 və 15-28.4-cü maddələrinə əsasən, sığortaolunan ilkin tibbi-sanitariya yardımına müraciət etmədən birbaşa ambulator-poliklinik, laborator, funksional-diaqnostik tibbi xidmətlərdən isti-

fadə etdikdə və ya icbari tibbi sığorta çərçivəsində tibbi xidmətlərdən istifadə etmək məqsədilə yönləndirildiyi tibbi ərazi bölməsindən kənar yerləşən dövlət tibb müəssisəsinə müraciət etdikdə müştərək maliyyələşmə məbləği ödəməlidir. Əhalinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığı, icbari tibbi sığorta üzrə işlərin görülməsi və sistemin formalaşdırılması məqsədilə layihədə Qanunun qeyd olunan müvafiq maddələrinin tətbiqinin 2024-cü il 1 yanvar tarixinə kimi tətbiqə salınması nəzərdə tutulub.

Deputatlar Ceyhun Məmmədov və Elşad Mirbəşiroğlu məsələ ilə bağlı fikirlərini səsləndirdikdən sonra qanun layihəsi səsə qoyulub. «Normativ hüquqi aktlar haqqında» Konstitusiyaya

Qanununun tələbinə əsasən, bu qanun layihəsi bir oxunuşda baxılaraq qəbul edilib.

Milli Məclisin yaz sessiyasının növbəti plenar iclasında əvvəlcə Türkiyədə təbii fəlakət səbəbindən dünyasını dəyişmiş insanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova fevral ayında Misir Ərəb Respublikasına, Cənubi Afrika Respublikasına və Rusiya Federasiyasına rəsmi səfərləri barədə qısa məlumat verib.

Sonra iclasda 97 qanunun, qanunlarla təsdiq edilmiş 1 nizamnamənin və 3 əsasnamənin «Media haqqında» Qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutan qanun layihələri müzakirə olunub. Dəyişiklik olunan qanunlar arasında «Əhalinin sağ-

lamlığının qorunması haqqında», «Psixoloji yardım haqqında», «Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında», «Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında», «Dərman vasitələri haqqında», «İnsanın immun çatışmazlığı virusunun törətdiyi xəstəliklə mübarizə haqqında» və «Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında» qanunlar da var.

Müzakirələrdə digər komitə sədrləri ilə yanaşı, Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov da rəhbərlik etdiyi komitənin təqdim olunan sənədlər barədə rəyini diqqətə çatdırıb.

«Normativ hüquqi aktlar haqqında» Konstitusiyaya Qanununun tələbinə əsasən, qanun layihələrinə bir oxunuşda baxılıb və ayrı-ayrılıqda səsə qoyularaq qəbul edilib.

Səhiyyə Nazirliyi Asiya İnkişaf Bankı ilə əməkdaşlığı genişləndirir

Səhiyyə Nazirliyində Asiya İnkişaf Bankının (AİB) Azərbaycanlı daimi nümayəndəliyinin rəhbəri xanım Kəndis Makdeyqan ilə görüş keçirilib.

Rəqəmsal texnologiyalardan istifadənin səhiyyə sistemində aparılan islahatların əsasını təşkil etdiyini diqqətə çatdıran Teymur Musayev bildirib ki, bu sistemin təkmilləşdirilməsi,

Nazirliyin mətbuat xidmətindən bildirildiyinə görə, görüşdə səhiyyə naziri Teymur Musayev Azərbaycan ilə Asiya İnkişaf Bankı arasında səmərəli əməkdaşlıqdan danışdı, son illər birgə regional işbirliyinin dinamik inkişafını qeyd etdi.

xüsusilə də rəqəmsallaşdırılması və insan kapitalının inkişaf etdirilməsi ölkəmiz üçün prioritet məsələdir. Onun sözlərinə görə, Asiya İnkişaf Bankı ilə müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq ölkəmizdə qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin tətbiqi baxımından xüsusi

əhəmiyyət kəsb edir. Bunu nəzərə alaraq, Səhiyyə Nazirliyi bu sahədə AİB ilə əməkdaşlığı genişləndirməkdə maraqlıdır.

Səmimi qarşılamağa görə minnətdarlığını bildiren AİB-nin Azərbaycanlı daimi nümayəndəliyinin rəhbəri ölkəmizin səhiyyə sistemində aparılan islahatların dəstəkləndiyini vurğulayıb. Kəndis Makdeyqan həmçinin qeyd etdi ki, bu il Asiya İnkişaf Bankı tərəfindən Azərbaycanla 2024-2028-ci illər üçün Ölkə Tərəfdaşlığı Strategiyası hazırlanacaq. Onun sözlərinə görə, bu sənəd AİB - Azərbaycan tərəfdaşlığının uzunmüddətli prioritetlərini, o cümlədən səhiyyə sektorunda əməkdaşlığı müəyyən edəcək.

Görüş zamanı Ölkə Tərəfdaşlığı Strategiyasının növbəti dövrü ərzində potensial əməkdaşlıq sahələrinə dair fikir mübadiləsi aparılıb. Tərəflər ölkəmizdə rəqəmsal səhiyyənin inkişafı üzrə əməkdaşlığı da müzakirə ediblər.

Səhiyyə Nazirliyində Dünya Bankının ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan Avropa və Mərkəzi Asiyanın insan inkişafı üzrə regional direktoru Fadia Saadahla görüş keçirilib.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidməti bildirir ki, görüşdə səhiyyə naziri Teymur Musayev Azərbaycanın Dünya Bankı ilə əlaqələrə və əməkdaşlığa hər zaman önəm verdiyini vurğulayıb: «Səhiyyə sisteminin təkmilləşdirilməsi, xüsusilə də rəqəmsallaşdırılması və insan kapitalının inkişaf etdirilməsi ölkəmiz üçün prioritet məsələdir. Buna görə Dünya Bankı ilə müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq ölkəmizdə qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin tətbiqi baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir».

Teymur Musayev qeyd etdi ki, son zamanlar Səhiyyə Nazirliyinin Dünya Bankının missiyaları ilə mütəmadi olaraq

Dünya Bankı Azərbaycan səhiyyə sistemində aparılan islahatları dəstəkləyir

çirilən görüşləri əməkdaşlığın inkişaf etməsinə təkan verir.

Səmimi qəbula və qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığını bildiren Fadia Saadah təmsil etdiyi beynəlxalq təşkilatın Azərbaycanla səmərəli əməkdaşlığını vurğulayıb, ölkəmizin səhiyyə sistemində aparılan islahatların dəstəkləndiyini bildirdi. Onun sözlərinə görə, ölkəmizə işgüzar səfərin məqsədi insan kapitalının inkişafı ilə

bağlı «Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası»nın həyata keçirilməsində Dünya Bankının Azərbaycan hökumətinə göstərdiyi potensial dəstəyin müzakirə edilməsidir.

Görüşdə əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və gələcək inkişaf perspektivləri, eyni zamanda, yeni birgə layihələrin həyata keçirilməsi müzakirə edildi.

Azərbaycan - Qana səhiyyə əməkdaşlığının inkişaf imkanları müzakirə edilib

Səhiyyə Nazirliyində Qana Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri xanım Oheneba Lesli Akua Akyaa Opoku-Vare ilə görüş keçirilib.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidməti bildirir ki, səhiyyə naziri Teymur Musayev Oheneba Lesli Akua Akyaa Opoku-Vareni Qananın ölkəmizdəki səfiri vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə təbrik etdi.

Teymur Musayev Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi fəaliyyətini qeyd etdi: «Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Qoşulmama Hərəkatının sədri İlham

Əliyev dəfələrlə vaksin millətçiliyini tənqid edib. Azərbaycan Prezidentinin müraciətindən sonra bu istiqamətdə yaxşı nailiyyətlər əldə olundu. Bundan əlavə, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində kontakt qrupu ölkələrinin iştirakı ilə gələn ay COVID-19-dan sonrakı dünyaya həsr olunmuş növbəti Sammitə ev sahibliyi edəcək».

Bir çox sahələrdə ikitərəfli əlaqələrin formalaşdığını qeyd edən nazir milli səhiyyə müəssisələri arasında təcrübə mübadiləsi üçün böyük potensialın olduğunu vurğulayıb. Xanım səfirin səhiyyə sahəsində böyük təcrübəyə malik olduğunu qeyd edən Teymur Musayev

ölkələrimiz arasında səhiyyə sahəsində əməkdaşlığın inkişaf edəcəyinə əminliyini bildirdi.

Səmimi qarşılamağa görə minnətdarlığını ifadə edən Oheneba Lesli Akua Akyaa Opoku-Vare Qananın Azərbaycanla münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə xüsusi diqqət yetirdiyini söyləyib. Qana Prezidentinin 2019-cu ildə Azərbaycana səfərini məmnunluqla xatırladan səfir ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli əməkdaşlığını vurğulayıb.

Görüşdə iki dövlət arasında səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti və potensial inkişaf imkanları müzakirə olundu.

Türkiyədəki zəlzələdə zərərçəkənlər üçün Azərbaycanın tibb müəssisələrində 2 min çarpayı ayrılıb

Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri Teymur Musayev və türkiyəli həmkarı Fahrettin Koca arasında telefon danışıqları olub.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, telefon danışıqları zamanı Teymur Musayev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıq və göstərişlərinə uyğun olaraq, Bakı və digər şəhərlərdə, o cümlədən Naxçıvan Muxtar Respublikasında yerləşən tibb müəssisələrinin zəlzələdə zərər çək-

miş şəxslərin müalicəsi üçün hazır vəziyyətə gətirildiyini türkiyəli həmkarının diqqətinə çatdırdı.

Nazir bildirdi ki, həmin məqsədlə ümumilikdə tibb müəssisələrində iki min çarpayı ayrılıb. Ehtiyac olduğu təqdirdə, azərbaycanlı tibb mütəxəssisləri yaralanmış şəxslərin müalicəsinə tibbi dəstək göstərməyə tam hazırdır.

Teymur Musayev yaralıların tezliklə sağlamlığını arzulayıb və həlak olmuş şəxslərin ailələrinə Allahdan səbir diləyib.

Azərbaycanda müasir uşaq reanimasiya şöbələrinin yaradılması müzakirə edilib

Səhiyyə Nazirliyində ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan tanınmış neyrocərrah, İsrailin Soroka Universiteti Tibb Mərkəzinin Neyrocərrahiyyə şöbəsinin rəhbəri Mikki Gideonla görüş keçirilib.

Səhiyyə Nazirliyi mətbuat xidmətinin verdiyi məlumatlara görə, dövlətlərimiz arasında bütün sahələrdə, o cümlədən səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlığın nümunəvi olduğunu deyən nazir Teymur Musayev İsraili yüksək səviyyəli təhsil və səhiyyə sisteminə malik ölkələrdən biri adlandıraraq: «Ölkələrimizdə səhiyyə sahəsində yüksək texnologiyalar, virusologiya, mikrobiologiya və digər istiqamətlər üzrə əməkdaşlıqdan və qarşılıqlı fəaliyyətdən məmnunuq. Bundan əlavə, Azərbaycan Tibb Universiteti İsrailin Ben Qurion Universiteti və Soroka Tibb Mərkəzi ilə fəal əməkdaşlıq edir».

Doktor Gideonun öz karyerası ərzində bir sıra unikal əməliyyatlar həyata keçirdiyini vurğulayan nazir qeyd etdi ki, onlardan bəziləri neyrocərrahiyyə sahəsində innovativ əməliyyatlardır. Teymur Musayev İsraili qonağın 2021-ci ilin oktyabrında Heydər Əliyev Fondunun dəvəti ilə Bakıya səfərini xatırladı.

Sonda Azərbaycan səhiyyə naziri müştərək elmi-tədqiqat işlərinin aparılmasının vacibliyini vurğulayıb.

Səmimi qarşılamağa görə minnətdarlığını bildiren doktor Mikki Gideon təmsil etdiyi tibb mərkəzinin Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyi ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu söyləyib. Diqqətə çatdırıldı ki, Soroka klinikası İsrailin ən böyük müalicə-diaqnostika mərkəzlərindən biridir: «Tibbi mərkəzin müasir avadanlıqları xəstəliklərə ən erkən mərhələdə diaqnoz qoymağa imkan verir ki, bu da öz növbəsində daha dəqiq və effektiv müalicəyə kömək edir».

Sonda doktor Gideon pediatriya, eləcə də səhiyyənin digər sahələrində multidisiplinar yanaşmanın təmin edilməsi üçün hər cür köməklik göstərməyə hazır olduğunu bildirdi.

Görüş zamanı həm pediatriya, həm də digər ixtisaslar üzrə tərəfdaşlığın gücləndirilməsi, Azərbaycanda müasir uşaq reanimasiya şöbələrinin yaradılması, İsraildə azərbaycanlı həkimlər üçün təqəüd proqramları müzakirə olundu. Eyni zamanda, gələcəkdə Azərbaycanın bölgələrində Tədris Simulyasiya Mərkəzinin təşkili, Səhiyyə Nazirliyinin Elmi Tədqiqat Pediatriya İnstitutu ilə Soroka Tibb Mərkəzi arasında əməkdaşlığın qurulması və inkişaf etdirilməsi, pediatriya sahəsində davamlı təhsilin gücləndirilməsi və səhiyyədə rəqəmsallaşma perspektivləri müzakirə edildi.

Səhiyyə Nazirliyinin rəhbərliyi Xocalı soyqırım qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad edib

Xocalı soyqırımının 31-ci ildönümü ilə əlaqədar Səhiyyə Nazirliyinin rəhbər şəxsləri Xətai rayonunda faciə qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış Xocalı soyqırım abidəsinə ziyarət ediblər.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, nazirliyin rəhbər şəxsləri abidənin önünə gül dəstələri qoyublar, faciə qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı birləşmələri Xocalı şəhərinə hücum edərək dinc əhaliyə vəhşicəsinə divan tutublar. Şəhərin 613 sakini, o cümlədən 63 uşaq, 106 qadın xüsusi amansızlıqla qətlə yetirilib. Soyqırım nəticəsində 8 ailə tamamilə məhv edilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq isə valideynlərindən birini itirib. Girov götürülən 1275 nəfərdən 197-nin taleyi indiyədək məlum deyil.

Xalqımız bu faciəni heç vaxt unutmayacaq.

Səhiyyə naziri Türkiyə Qadın Sağlamlığı Dərnəkləri Federasiyasının sədri ilə görüşüb

Səhiyyə Nazirliyində Türkiyə Qadın Sağlamlığı Dərnəkləri Federasiyasının sədri, professor Gürkan Uncunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

Nazirliyin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, görüşdən məmnunluğunu bildiren səhiyyə naziri Teymur Musayev bütün sahələrdə olduğu kimi, səhiyyə və tibb elmi sahəsində də ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın nümunəvi olduğunu diqqətə çatdırıb: «Səhiyyə nazirlikləri arasında rəsmi münasibətlərin qurulması ölkəmizin müstəqilliyinin ilk illərinə təsadüf edir. Əməkdaşlığın hüquqi bazası 1994-cü il fevralın 9-da nazirliklər arasında imzalanmış «Səhiyyə və tibb elmi sahəsində ikitərəfli əməkdaşlıq Protokolu» ilə formalaşmış. Əməkdaşlıq əlaqələri sonradan daha üst səviyyəyə qaldırılaraq «Səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş» çərçivəsində davam etdirilib».

Nazir qeyd edib ki, Azərbaycanda uşaqların sağlamlığı prioritet məsələdir: «Ölkəmizdə uşaq sağlamlığının qorunması sahəsində ardıcıl və davamlı tədbirlər görülür. 2006-cı ildən başlayaraq indiyədək səhiyyənin prioritet məsələlərindən biri olan ana və uşaqların sağlamlığı sahəsində bir-birinin ardınca bir neçə Dövlət Proqramı və qanunvericilik aktları qəbul edilib».

rın sağlamlığı sahəsində bir-birinin ardınca bir neçə Dövlət Proqramı və qanunvericilik aktları qəbul edilib».

Səhiyyə naziri həmçinin ötən ilin oktyabrında İstanbulda keçirilən Türk Tibb Dünyası Konqresini xatırladı: «Konqres çərçivəsində Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv ölkələrin səhiyyə nazirləri ilə bəzi mühüm məsələləri müzakirə etdik. Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyinin nümayəndə heyəti bir neçə mühüm təklif irəli sürüb. Bunlardan biri də «TDT ölkələrinin Vahid tibb təhsili standartlarının yaradılması» idi. Bu təkliflər təşkilata üzv ölkələrin səhiyyə nazirləri tərəfindən müsbət qiymətləndirilib».

Teymur Musayev çıxışında Səhiyyə Nazirliyinin Türkiyə Qadın Sağlamlığı Dərnəkləri Federasiyası ilə əməkdaşlığının yeni müstəviyə qaldırılmasında maraqlı olduğunu söyləyib.

Səmimi qarşılannmaya görə minnətdarlığını bildiren professor Gürkan Uncu Bakıda təşkil olunan «Azərbaycan-Türkiyə Qadın Sağlamlığı Dərnəkləri Konqresi»nin gələcək əməkdaşlığa böyük töhfə verəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Görüş zamanı əməkdaşlığın inkişaf etdirmək barədə müzakirələr aparılıb.

Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyində Kubanın ictimai səhiyyə naziri Xose Anxel Portal Mirandanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

Görüşdə həmçinin Kuba Respublikasının ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Karlos Enrike Valdes de la Konsepsyon da iştirak edib.

Bu barədə Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumatda bildirilir ki, görüş zamanı səhiyyə naziri Teymur Musayev ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə olduğu kimi, səhiyyə və tibb elmi sahəsində də əməkdaşlığın nümunəvi olduğunu diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, 2020-ci ildə COVID-19 infeksiyasının geniş yayılmasının qarşısının alınması istiqamətindəki tədbirlər çərçivəsində kubalı mütəxəssislərdən ibarət həkim briqadalarının ölkəmizə gəlməsi buna bariz nümunədir: «Bu addım Azərbaycan və Kuba arasında ikitərəfli münasibətlərin daha da

Azərbaycanla Kuba arasında əczaçılıq sahəsində əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub

möhkəmlənməsinə xidmət edir».

Teymur Musayev öz çıxışında Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkətinin sədri kimi fəaliyyətini də qeyd edib: «Azərbaycan Qoşulmama Hərəkətinin sədri qismində bir sıra global təşəbbüslərlə çıxış edib. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Qoşulmama Hərəkətinin sədri İlham Əliyevin təşəbbüsü əsasında peyvəndlərə bərabər və universal çıxışın təmin edilməsinə dair qətnamə BMT-nin İnsan Hüquqları Şurası tərəfindən qəbul edilib».

Sonda Teymur Musayev ölkələrimizin səhiyyə nazirlikləri arasında əməkdaşlığın bundan sonra da uğurla davam etdiriləcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Öz növbəsində Xose Anxel Portal Miranda çıxışında Azərbaycan və Kuba arasında bir çox

sahələrdə sıx əlaqələrin mövcudluğunu vurğulayıb: «COVID-19 pandemiyası zamanı Kubadan həkim briqadalarının Azərbaycana gəlməsi bu münasibətlərin əyani göstəricisidir. İnanıram ki, əlaqələrimiz bundan sonra da inkişaf edəcək».

Sonda Kubanın ictimai səhiyyə naziri, bütün sahələrdə olduğu kimi, səhiyyə sahəsində də dinamik əməkdaşlığın vacibliyini vurğulayıb.

Görüşdə Azərbaycanla Kuba arasında əczaçılıq sahəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsinin yeni perspektivləri, eyni zamanda, milli səhiyyə müəssisələri tərəfindən təcrübə mübadiləsi barədə faydalı müzakirələr aparılıb. Tərəflər gələcəkdə Azərbaycan - Kuba dostluq klinikasının açılması məsələsini də müzakirə ediblər.

Azərbaycanda peşəkar tibb kadrlarının yetişdirilməsində türkiyəli mütəxəssislərin müstəsna xidmətləri var

Səhiyyə Nazirliyində Türkiyə - Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupunun rəhbəri Şamil Ayrımın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

Görüşdə həmçinin Milli Məclisin Azərbaycan - Türkiyə parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Əhliman Əmiraslanov da iştirak edib.

Nazirliyin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, görüşdə səhiyyə naziri Teymur Musayev vurğulayıb ki, Azərbaycanda tibbin bütün sahələri üzrə peşəkar kadrların yetişdirilməsində qardaş ölkənin tibb mərkəzlərində çalışan mütəxəssislərin müstəsna xidmətləri var: «Vətən müharibəsi dövründə türkiyəli həmkarlarımızın dəstəyini də xüsusi vurğulamaq istədim. Eyni zamanda, biz COVID-19 pandemiyasının ən ağır dövründə də yaxından əməkdaşlıq etdik. Türkiyəli mütəxəssislərin dəyərli tövsiyələri ölkəmizdə epidemioloji vəziyyətin sabitləşməsinə öz töhfəsini verdi».

Teymur Musayev nazirliyin nümayəndə heyətinin ötən il may ayında Türkiyəyə işgüzar səfərini xatırladaraq deyib: «Səfər çərçivəsində Türkiyənin səhiyyə naziri Fahrettin Koca ilə görüş zamanı olduqca səmərəli müzakirələr apardıq, qardaş ölkənin aparıcı tibb ocaqlarının fəaliyyəti ilə də tanış olduq. Hər iki ölkənin səhiyyə nazirlikləri arasında imzalanmış «2022-2023-cü illər üçün Əməkdaşlıq üzrə Yol Xəritəsi» səhiyyənin bütün sahələrində təcrübə mübadiləsi və inkişaf baxımından olduqca faydalıdır».

Müdafiə Nazirliyinin hərbi tibb personalı Vətənə qayıdıb

Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin göstərişinə əsasən Türkiyəyə ezam olunan Azərbaycan Ordusunun hərbi tibb personalı Kahramanmaraşda fəaliyyətini başa vuraraq Vətənə qayıdıb.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat verib.

Hərbi həkmlərimiz qardaş ölkədə baş vermiş zəlzələ nəticəsində xəsarət alanlara Türkiyə Səhiyyə Nazirliyinin və Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin nümayəndələri ilə qarşılıqlı əlaqədə tibbi yardım göstərib.

Tibb heyətimiz tərəfindən Kahramanmaraşda ümumilikdə 81 cərrahi əməliyyat icra edilib,

Tibbi heyət Türkiyədə 81 cərrahi əməliyyat edib, 517 nəfərə ambulator yardım göstərib

517 nəfərə isə ambulator yardım göstərib.

Qeyd edək ki, ümumi cərrah, travmatoloq, LOR cərrah, oftalmoloq, neyrocərrah, revmatoloq, anestezioloq, plastik-rekonstruktiv

cərrah, feldşer, əməliyyat tibb bacıları və anesteziqlər olmaqla, Azərbaycan Ordusunun 20 nəfərlik hərbi tibb personalının fəaliyyəti Türkiyədə yüksək qiymətləndirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin müvafiq Sərəncamı ilə elan edilmiş «Heydər Əliyev İli» çərçivəsində Səhiyyə Nazirliyi C.Abdullayev adına Elmi Tədqiqat Kardiologiya İnstitutu (ETKİ) ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş «Kardionkologiya: problemə müasir baxışlar» mövzusunda Beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirib.

Tədbirin açılış mərasimində səhiyyə nazirinin müavini İlqar Qasimov, Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin Tibbi planlama departamentinin rəhbəri Hikmət İbrahimli, Azərbaycan Tibb Universitetinin prorektoru Rauf Bəylərov, həmçinin Türkiyə və Azərbaycanın tanınmış elm xadimləri, millət vəkili və KİV nümayəndələri iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildikdən sonra tədbir iştirakçılarında ETKİ tərəfindən ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə əlaqədar hazırlanmış sənədli film nümayiş olunub.

Giriş sözü ilə çıxış edən səhiyyə nazirinin müavini İlqar Qasimov tədbir iştirakçılarını səhiyyə naziri Teymur Musayevin adından salamlayıb və Azərbaycanın dövlətçilik tarixində Ulu Öndər Heydər Əliyevin müstəsna rolunu qeyd edib: «Tarixdə elə şəxsiyyətlər var ki, öz qətiyyətləri ilə mənsub olduqları xalqı arxasınca aparıb, ən taleyüklü məqamlarda qalib rolunu oynayıblar. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev müasir dünya tarixinə parlaq və silinməz iz qoymuş böyük şəxsiyyət, qeyri-adi zəka, fitri istedad sahibi, müdrik dövlət xadimi kimi düşüb».

İlqar Qasimov bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev üçün ən vacib sahələrdən biri də insanların sağlamlığı, səhiyyənin və tibb elminin inkişafı, savadlı, bilikli, əsl peşəkar həkim kadrlarının hazırlanması olub: «Ümummilli liderin səhiyyənin inkişafında diqqət etdiyi əsas məqamlardan biri də mövcud səhiyyə ocaqlarının abadlaşdırılması, yeni tibb müəssisələrinin tikilməsi idi. Bu gün digər sahələrdə olduğu kimi, səhiyyə sahəsində də Ulu Öndərin sosialyönümlü siyasət strategiyası Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir».

«Kardionkologiya: problemə müasir baxışlar»

«Heydər Əliyev İli» çərçivəsində Səhiyyə Nazirliyinin Kardiologiya İnstitutu bu mövzuda Beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirib

«Bugünkü Beynəlxalq elmi-praktik konfrans təbabətin ən aktual sahələrindən birinə – kardiologiya və onkologiyaya nəzər baxışında yerləşən kardionkologiya sahəsinə həsr olunub. Ümid edirik ki, elmi-praktik konfrans hər bir işti-

ləri nadir rast gəlinən, təsadüfən aşkarlanan, əksər hallarda xoşxassəli olan törəmələrdir, birincili və ikincili olmaqla iki yerə bölünür. Autopsiya zamanı aşkarlanan birincili törəmələrin rastgəlmə tezliyi 0,001-0,03 faiz təşkil edir və 80 faiz hal-

diricidir ki, ürək şişləri ən az ehtimalla təsdiq olunur».

K.Musayevin sözlərinə görə, ürəkdə xoşxassəli törəmələrin təxminən yarısı miksona adlandırılan törəmələrin payına düşür. Miksona daha çox ürəyin sol qulaqcığında qeydə alınır. Bundan başqa, az hallarda sağ qulaqcıqda olur. Həmçinin çox nadirən, təxminən 1-2 faiz hallarda sağ və sol mədəciklərdə də rast gəlinə bilər. Qadınlarda daha çox qeydə alınır və daha çox orta yaşlarda müşahidə olunur. Ölçüləri, adətən, 5-8 santimetr təşkil edir. Ən böyük miksona 16 santimetr olub. Miksonalı xəstələrin əksəriyyətində baş dönməsi, dispnoe, öskürək, ağciyər ödemi, ürək çatışmazlığı kimi obstruktiv kardiak əlamətlər müşahidə olunur».

Tədbirdə **İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin departament rəhbəri Hikmət İbrahimli** dünyada və ölkəmizdə ürək-damar xəstəlikləri ilə bağlı vəziyyətdən danışdı, qeyd edib ki, bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da qeyri-infeksiyon xəstəlikləri arasında ürək-damar xəstəlikləri vaxtsız ölümlərin əsas səbəblərindəndir. O bildirdi ki, icbari tibbi sığortanın xidmətlər zərfi tərtib edilərkən əsas götürülən prinsiplərdən biri əlillik və ölüm riski yüksək olan xəstəliklərin sığorta ilə əhatə edilməsi olub: «Ürək-damar xəstəliklərinin müayinə və müalicəsi, xüsusilə də dəyəri yüksək olan açıq ürək əməliyyatları icbari tibbi sığorta ilə qarşılır. Hazırda ürək-damar xəstəliklərinin müayinə və müalicəsi ilə bağlı 210-dan artıq tibbi xidmət icbari tibbi sığorta hesabına göstərilir. Buraya aorta koronar şuntlama əməliyyatı, ürək qapaqlarının dəyişdirilməsi və təmiri, minimal invaziv üsullar və bir sıra kardiocərrahi əməliyyatlar daxildir».

Beynəlxalq elmi-praktik konfrans Səhiyyə Nazirliyinin Elmi Tibbi Şurası tərəfindən akkreditasiya olunub və 24 DTT (davamlı tibbi təhsil) kredit balı ilə qiymətləndirilib.

Tədbirin sonunda iştirakçılara sertifikatlar təqdim edildi.

rakçı üçün faydalı olacaq, müzakirə olunan mövzular ətrafında səmərəli fikir mübadiləsi aparılacaq», – deyən nazir müavini fikrini tamamlayıb.

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov keçirilən elmi-praktik konfransın Azərbaycan təbabəti və tibb elmi üçün vacibliyini vurğulayıb, kardionkologiya kimi problemin bizim ölkədə aktuallığını qeyd edib.

ETKİ-nin direktoru Gülnaz Dadaşova öz çıxışında Ulu Öndərin həyat və fəaliyyətinin gələcək nəsillərə çatdırılmasının vacibliyini qeyd edib, Heydər Əliyevin təməlini qoyduğu mütərəqqi siyasi irsin Prezident İlham Əliyev tərəfindən qətiyyətlə həyata keçirildiyini vurğulayıb. Tədbir haqqında məlumat verən G.Dadaşova diqqətə çatdırıb ki, konfransda bir neçə əlaqəli ixtisasın – kardiologiya, onkologiya və ürək-damar cərrahiyyəsinin kəsişməsində çalışan tanınmış ekspertlər iştirak edirlər.

Konfransda **Azərbaycan Ürək və Damar Cərrahiyyəsi Cəmiyyətinin sədri professor Kamran Musayev** «Ürəyin birincili və metastatik şişləri» mövzusunda təqdimatla çıxış edib. Bildirib ki, ürək şiş-

lə xoşxassəli olur. Klinik təzahürləri sistematik, embolik, kardiak və metastatik formada olur. Sistemik təzahürlərdə temperatur müşahidə edilir, atralgialar, onkoloji xəstəliklərə spesifik olan laborator dəyişikliklər qeydə alınır. Embolik təzahürlərdə ağciyər arteriyasının və ya beyin damarlarının emboliyası müşahidə oluna, daxili orqanların, koronar arteriyaların emboliyası da qeydə alınır. Kardiak əlamətlər daha çox aritmialarla qarşıya çıxır. Təəssüf ki, bədxassəli ürək şişlərində ağciyər, beyin və sümük metastazları daha çox müşahidə olunur.

Professor bildirib ki, xəstəliyin diaqnostikasında ekokardiografiya ən önəmli vasitədir: «Kompüter tomoqrafiya mütləq kontrastlı olmalıdır. Xüsusilə müalicənin planlaşdırılması zamanı kardiak maqnit rezonans tomoqrafiya əvəzilməz metodudur. Biopsiya isə nadir hallarda istifadə edilir.

Hansısa müayinə metodu nəticəsində ürəkdə törəmə aşkarlandıqda üç ehtimalı mütləq düşünmək lazımdır: tromb, vegetasiya və şişlər. Ürəkdə törəmə şəklində ən çox qarşıya çıxan tromblardır. Sevin-

Türkiyəli professor Travmatologiya və Ortopediya İnstitutunda olub

Türkiyə Sümük-Oynaq Cərrahiyyəsi Cəmiyyətinin rəhbəri professor Vedat Şahin Səhiyyə Nazirliyinin Elmi Tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya İnstitutunda (ETTOİ) olub.

Görüş zamanı qarşılıqlı əməkdaşlıq, elmi araşdırmalar və kadr yetişdirilməsi haqqında müzakirələr aparılıb.

Toplantıda iştirak edən Azərbaycan **səhiyyə nazirinin müavini İlqar Qasimov** Vətən müharibəsi günlərində edilən hətərəfli dəstəyə görə Türkiyə Respublikasının ortopedik və travmatoloji heyətinə təşək-

kürünü bildirib. Görüşdə 441 müəllif tərəfindən yazılan və professor Vedat Şahin tərəfindən nəşr edilən, travmatologiya və ortopediyanın əsasları haqqında 3 cildlik tədris kitabı Travmatologiya və Ortopediya İnstitutuna hədiyyə edilib.

Sonda qonaqlar ETTOİ-nin əməliyyatxana bloku, Artroplastika və artroskopiya şöbəsi ilə tanış olublar.

Bu il Azərbaycan Tibb Universitetində (ATU) təcili tibb təhsili üzrə ölkənin ilk kursiyası proqramı fəaliyyətə başlayacaq. Proqramın kurikulumunun hazırlanması üçün Amerika Birləşmiş Ştatlarının Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin Azərbaycan ofisinin (USAIDAzərbaycan) dəstəyi ilə keçirilən 3 günlük seminar yekunlaşıb.

ATU-dan bildirildiyinə görə, seminarla səhiyyə nazirinin müavini Nadir Zeynalov, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının ekspertləri, ATU-nun müxtəlif kafedralarından rəhbər nümayəndələr və təcili tibbi yardım xidmətləri üzrə seçilən həkim qrupunun üzvlərindən ibarət 33 ekspert 4 işçi qrupu tərkibində bacarıq əsaslı kurikulumun yaradılması üçün müzakirələr aparıblar. Proqram ambulans və xəstəxana-

ATU-da təcili tibb təhsili üzrə kursiyası proqramı fəaliyyətə başlayacaq

nalarda yüksək səviyyəli təcili tibbi yardım üçün gərəkli insan resurslarını gücləndirməyə xidmət edəcək.

Qeyd edilib ki, seminar USAID-in maliyyə dəstəyi, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi, Tibbi Ərazi Bölmələrini İda-

rəetmə Birliyi və ATU-nun əməkdaşlığı ilə həyata keçirilən «Azərbaycanda pandemiya cavab tədbirləri» layihəsi çərçivəsində təşkil olunub. Layihənin əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri kimi təcili tibbi yardım sisteminin gücləndirilməsinə dəstək olmağa davam ediləcək.

Azərbaycanda Beynəlxalq Təcili Tibbi Yardım Briqadaları yaradılır

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) missiyası Azərbaycanada Beynəlxalq Təcili Tibbi Yardım Briqadalarının (BTTYB) yaradılması ilə əlaqədar ölkəyə səfər edib. Föv-

ləri üzrə Mərkəzinin rəhbəri Vasili Esenamanov və BTTYB Təşəbbüsü üzrə baş məsləhətçi Nuran Higgins ölkə ofisini və bir sıra dövlət qurumlarını ziyarət edərək görüşlər keçiriblər.

hökumətə və əhaliyə təcili tibbi yardım göstərilməsində dəstək olmaqdır. Müzakirələrdə BTTYB-nin ÜST-nin standartlarına uyğun hazırlanması, sertifikatlaşdırılmadan keçməsi, beynəlxalq status alma prosesi, habelə dövlət qurumlarına ÜST tərəfindən lazımı dəstəyin göstərilməsi və digər məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşlərin nəticəsində BTTYB-nin yaradılması üzrə İşçi Komitənin tərkibi müəyyənləşib. Belə ki, adçıkilən dövlət qurumları tərəfindən koordinatorlar təyin olunub. Missiyanın səfərinin son günündə İşçi Komitənin dəyirmi masa ətrafında görüşü keçirilib və BTTYB-nin formalaşdırılması üzrə yol xəritəsi müəyyənləşdirilib.

Qeyd edilib ki, BTTYB təşəbbüsü 2010-cu ildə Haitidə dağıdıcı zəlzələdən sonra yaradılıb və fəvqəladə hallar zamanı sürətlə təcili tibbi yardım göstərmək üçün təlim keçmiş və hazırlanmış ixtisaslı tibbi qrupların əhəmiyyətli bir şəbəkəsinə çevrilib.

Hazırda Türkiyədə dağıdıcı zəlzələ ilə bağlı yaranan vəziyyətdə tədbirlərin icrasında müxtəlif ölkələrdən səfərbər edilən bir çox BTTYB dövlətə dəstək göstərir.

qələdə hallarda əhaliyə təcili tibbi yardım xidməti göstərən bu briqadalar həm global səviyyədə, həm də ölkə daxilində səfərbər olaraq, dövlətə səhiyyə sahəsində dəstək göstərə biləcək potensiala sahib olacaq. Briqadaların yerli kadrlardan təşkil olunması nəzərdə tutulur.

ÜST-nin Azərbaycandakı nümayəndəliyindən bildirildiyinə görə, 2 gün davam edən missiyanın iştirakçıları ÜST-nin BTTYB üzrə eksperti Jorge Salamanca, ÜST-nin səhiyyədə fəvqəladə hallara hazırlıq və cavab tədbirlərinin hazırlanmasına dair Cənubi Qafqaz ölkə-

ÜST-nin Azərbaycandakı nümayəndəsi Hande Harmancı və ölkə ofisinin əməkdaşları Səhiyyə Nazirliyində səhiyyə nazirinin müavini İlqar Qasımovla görüşüb, BTTYB-nin yaradılması ilə bağlı məsələləri müzakirə ediblər.

Həm Səhiyyə Nazirliyində, həm də Fəvqəladə Hallar Nazirliyi və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyində keçirilən görüşlərdə tərəflər bildiriblər ki, bu briqadaları yaratmaqda əsas məqsəd fəlakətlər, epidemiyalar və fəvqəladə hallar zamanı ÜST-nin texniki dəstəyi ilə təlim almış qrup tərəfindən hadisə yaranan kimi

Səhiyyə Nazirliyinin əməkdaşları İsveç və Danimarkada tədris turunda iştirak ediblər

Azərbaycanda infeksiyalar nəzarətin artırılması və mövcud vəziyyətin təkmilləşdirilməsi məqsədilə səhiyyə nazirinin müvafiq əmri ilə Səhiyyə Nazirliyinin və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin işçilərindən ibarət infeksiyaların profilaktikası və infeksiyon nəzarət (İPİN) və Antimikrob rezistentlik (AMR) məsələləri üzrə işçi qrupu yaradılıb.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin bildirdiyinə görə, bu istiqamət üzrə icra olunan layihələr çərçivəsində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Azərbaycandakı nümayəndəliyi İPİN və AMR barədə xarici ölkələrin təcrübəsinin, təşkilatın son tövsiyələrinin öyrənilməsi məqsədilə İPİN işçi qrupunun İsveç və Danimarkaya tədris turunu təşkil edib.

Tur zamanı İsveçin Stokholm şəhərində yerləşən İctimai Səhiyyə Agentliyinə və ÜST-nin Əməkdaşlıq Mərkəzinə, eyni zamanda, ÜST-nin Danimarkanın paytaxtı Kopenhagendə yerləşən regional ofisinin səfər təşkil olunub. Görüşlərdə İPİN və AMR işinin təşkili ilə bağlı təcrübə mübadiləsi aparılıb, aidiyyəti üzrə İsveç və Danimarka təcrübəsi barədə məlumatlar verilib.

Səfər çərçivəsində Azərbaycan nümayəndə heyəti tərəfindən ölkəmizdə İPİN və AMR işinin təşkili ilə bağlı məlumat verilib.

Səhiyyə Nazirliyi müharibə veteranlarına tibbi xidmət göstərən psixiatrlar üçün təlimlər keçirir.

Nazirliyin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzində tibb mütəxəssisləri üçün təşkil olunan təlimlərdə Müdafiə Nazirliyinin Tibb İdarəsinin, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin, Tibbi Ərazi Bölmə-

Müharibə veteranlarına tibbi xidmət göstərən psixiatrlar üçün təlimlər keçirilir

lərini İdarəetmə Birliyinin, Respublika Psixiatriya Xəstəxanasının, Psixi Sağlamlıq Mərkəzinin, həmçinin ölkənin müxtəlif şəhər və rayonlarından psixiatriya xəstəxanalarının və psixonevroloji dispanserlərin psixoloq və psixiatrları iştirak ediblər.

Təlimçi qismində Türkiyədən Ankara Universiteti Gülhanə Tədris və Araşdırma Xəstə-

xanası Psixiatriya bölümünün müəllimi professor Bülent Devrim Akçay cəlb olunub.

Türkiyəli mütəxəssis 7 günlük təlim müddətində hərbi psixiatriyanın əsas prinsipləri, psixiatriyada müalicə metodları, mənəvi travma konsepsiyası, posttravmatik stres pozuntusu və digər mövzular üzrə təcrübəsini yerli mütəxəssislərlə paylaşmış.

Səhiyyə Nazirliyinin nümayəndələri Türkiyədə zəlzələdən zərər görərək Bakıda müalicə olunanlara baş çəkiblər

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıq və göstərişlərinə uyğun olaraq, qardaş Türkiyə Respublikasının bir sıra vilayətlərində güclü zəlzələ nəticəsində zərər çəkmiş Azərbaycan Respublikası vətəndaşları və onların digər ölkələrin vətəndaşları olan yaxın ailə üzvləri ölkəmizə təxliyə ediliblər. Təxliyə olunan vətəndaşlarımıza və onların ailə üzvlərinə lazımı tibbi və psixoloji yardımın göstərilməsi Səhiyyə Nazirliyinə tapşırılıb.

Zeynalova qeyd edib ki, gələn 10 uşağdan altısı oğlan, dördü isə qızdır. «Onlardan ən kiçiyi 8 günlükdür, ən böyüyünün isə 14 yaşı var. Həmin uşaqlar dərhal onlar üçün ayrılmış palatalara yerləşdirilib, hərtərəfli laborator-instrumental müayinələrə başlanılıb və bu gün müayinələr artıq bitmək üzrədir. Müayinələr bitdikdən sonra uşaqlar valideynləri ilə birlikdə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində olan Sosial sığınacağa göndəriləcəklər».

Ölkəyə gətirilən vətəndaşlarımızdan 10 uşaq və 12 böyük, ümumilikdə 6 ailə Səhiyyə Nazirliyinin K.Fərəcova adına Elmi Tədqiqat Pediatriya İnstitutuna gətirilib.

Bununla əlaqədar Səhiyyə Nazirliyinin nümayəndələri Pediatriya İnstitutunda müalicə alanlara baş çəkərək, onların səhhəti və reabilitasiya prosesi ilə maraqlanıblar.

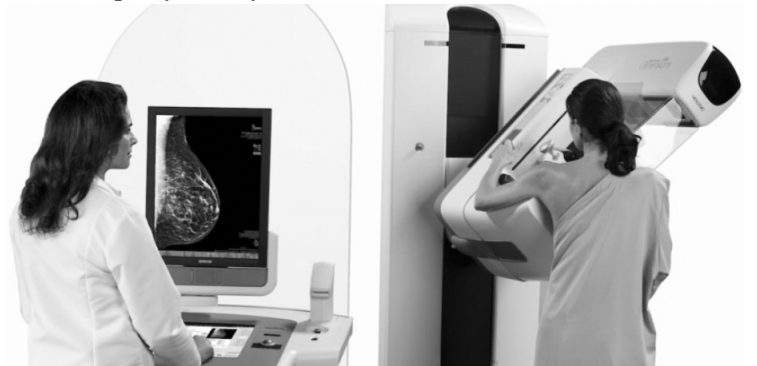
Görüşdə çıxış edən Səhiyyə Nazirliyi Səhiyyənin təşkili şöbəsinin Qadın, ana, uşaq və yeniyetmələrin sağlamlığının qorunması sektorunun müdiri Aynurə

Səhiyyə Nazirliyinin sektor müdiri həmçinin xatırladı ki, dövlət başçısının müvafiq tapşırıq və göstərişlərinə uyğun olaraq, Bakıda və digər şəhərlərdə, eləcə də Naxçıvan Muxtar Respublikasında yerləşən tibb müəssisələri zəlzələdə zərər çəkmiş şəxslərin müalicəsi üçün hazır vəziyyətə gətirilib. Bu məqsədlə tibb müəssisələrində ümumilikdə 2000 çarpayı ayrılıb.

Görüş zamanı valideynlər övladları üçün yaradılmış hərtərəfli şəraitə görə ölkə başçısına dərin minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Milli Onkologiya Mərkəzində «3D» mammoqrafiya müayinəsinə start verilib

Azərbaycan Milli Onkologiya Mərkəzində rəqəmsal rentgen mammoqrafiyasının yeni növü olan tomosintez və ya «3D» mammoqrafiya müayinəsinə başlanılıb.

Mərkəzdən bildirildiyinə görə, tomosintez süd vəzi patologiyalarının diaqnostikasında ən mühüm nailiyyətlərdən biri sayılır. Bu texnologiya süd vəzisinin üçölçümlü (3D) qat-qat (1 millimetr qalınlığında) skanını həyata keçirir.

Cihaz dilimlər arasında verilmiş məsafə ilə ardıcıl tomoqram seriyasını işə salır, rentgen şüaları isə müxtəlif bucaqlarda yerləşərək müayinənin maksimum dəqiqliyini və tamlığını təmin edir. Tomosintez aparatı müayinə prosedurunun xəstə üçün daha rahat və ağrısız həyata keçməsinə şərait yaradır.

Çoxsaylı araşdırmalar göstərir ki, «3D» mammoqrafiya süd vəzi xərçənginin aşkarlanmasını təxminən 25 faiz artırır.

Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu ilə Respublika Klinik Xəstəxanası arasında memorandum imzalanıb

Səhiyyə Nazirliyi Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin tabeliyindəki M.Mirqasımov adına Respublika Klinik Xəstəxanası arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanıb.

Sənəd həkim-mütəxəssis hazırlığının səmərəliliyinin artırılmasını, təhsilin keyfiyyət səviyyəsinin beynəlxalq tibb təhsil sisteminin prinsiplərinə uyğunlaşdırılmasını, rezidentura və doktorantura səviyyələrində yüksək ixtisaslı tibbi-elmi və elmi-pedaqoji kadrların Respublika Klinik Xəstəxanasında təcrübə keçmələrini, bunun sayəsində müalicə, konsulta-

siya yardımının təkmilləşdirilməsini ehtiva edir.

Qarşılıqlı əməkdaşlıq səhiyyənin inkişaf etdirilməsi, xəstəxanada tibbi xidmətin keyfiyyətinin artırılması baxımından önəmli olacaq. Həmçinin rezident və doktorantların təcrübə keçməsi onla-

rın bilik, bacarıq və peşəkar vərdişlərinin inkişaf etdirilməsi üçün əhəmiyyətlidir. Tərəflər tibb işçilərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin həyata keçirilməsinin, birgə elmi tədqiqatların aparılmasının vacibliyini vurğulayıblar.

ATU ilə USAID arasında işçi qrupu yaradılacaq

ABŞ-nin Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) Azərbaycan üzrə missiyasının nümayəndə heyəti Azərbaycan Tibb Universitetində (ATU) olub.

Universitetin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli bu ali məktəbdəki tədris prosesi, o cümlədən yeni yaranan ixtisaslar, tədris proqramlarının təkmilləşdirilməsi, xaricdən tələbələr üçün cəlb olunması istiqamətində görülən işlər barədə ətraflı məlumat verib.

ATU üçün beynəlxalq

Prorektor qeyd edib ki, universitet olaraq USAID ilə əməkdaşlıq da çox önəmlidir: «Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilə səhiyyə menecmenti, ailə həkimi sahələri üzrə sıx əməkdaşlıq edir, birgə təlimlər keçirik. USAID ilə də bir simulyasiya mərkəzinin yaradılmasını istərdik. Universitetimizin klinikalarında tədris treninq mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Təbii ki, bu qədər tələbəsi olan universitetdə bəzən hər tələbəyə xəstə göstərmək mümkün olmur. Məhz buna görə və günümüzün reallığından çıx-

«Klinik psixologiya» və «Səhiyyə menecmenti» ixtisasları üzrə ilk magistr məzunlara diplomlar verilib

Azərbaycan Tibb Universitetində (ATU) «Klinik psixologiya» və «Səhiyyə menecmenti» ixtisasları üzrə ilk magistr məzunlarına diplomların verilməsi mərasimi keçirilib.

səhiyyə işçilərinə xitabən deyib: «Bu ilk dəfə olaraq məhz sizin magistr dissertasiya işlərinizə plagiat proqramı tətbiq olundu. Düzdür, əvvəl bir sıra hallarda plagiat halları aşkarlansa da, sonrakı yoxlamalarda

Universitetdən verilən məlumata görə, görüşdə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli bu günlərdə qardaş Türkiyədə baş verən təbii fəlakətə görə bütün Azərbaycan xalqının üzüldüyünü, əlindən gələni köməyi göstərməyə çalışdığını bildirib. Rektor ATU ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq memorandumu imzalayan bir çox Türkiyə universitetlərinin rəhbərləri ilə danışıqlar apardığını, qardaş Türkiyənin hüznünə şərik olduğumuzu və ehtiyac duyulan istənilən yardım göstərməyə hazır olduğumuzu onların diqqətinə çatdırdığını qeyd edib.

Daha sonra professor Gəray Gəraybəyli gələcəyin

bu problem öz həllini tapdı. Sizlərlə bərabər biz də təcrübə qazandıq, çatışmazlıqlarımızı aşkarladıq və onları düzəltməyin yollarını müəyyənləşdirdik.

2020-2021-ci tədris ilində «Klinik psixologiya» üzrə planlı yerə 10 nəfər qəbul olmuşdu, 10 nəfər də məzun oldu. «Səhiyyə menecmenti» üzrə isə müxtəlif səbəblərə görə 8 nəfərdən 6 nəfər məzun oldu. Qeyd edim ki, klinik psixoloqların hamısı, «Səhiyyə menecmenti» üzrə isə 4 nəfər fərqlənmə diplomuna layiq görülüb».

Mərasimdə magistr məzunlara diplomlar təqdim olunub.

əlaqələrin mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayan rektor USAID ilə mümkün əməkdaşlıq istiqamətlərindən danışdı və bunun hər iki tərəf üçün faydalı ola biləcəyini nəzərə çatdırdı.

Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektor, dosent Orxan İsayev bildirib ki, hazırda ATU-da 50 ölkədən 3 min əcnəbi tələbə və rezident təhsil alır: «Universitetimizdə 6 fakültə fəaliyyət göstərir, hər bir fakültə öz ixtisasına uyğun professor-müəllim heyəti ilə komplektləşib. Həmçinin universitet nəzdində dörd klinika var. Ölkədəki tələbata uyğun olaraq ATU-da «tibb bacısı» və «fizioterapiya» ixtisasları da yaradılıb».

xış edərək simulyasiya mərkəzinin yaradılmasını planlaşdırırdıq».

USAID Azərbaycanın missiya direktoru Maykl Nirbas qarşılıqlı əməkdaşlığın faydalı ola biləcəyi fikrini dəstəklədiyini bildirib. O, USAID ilə Azərbaycan Tibb Universiteti arasında uyğun istiqamətlərdə fəaliyyətin qurulması üçün işçi qrupun təşkil olunmasını təklif edib. M.Nirbasın sözlərinə görə, təcili yardım sisteminin gücləndirilməsi bu qurumun Azərbaycanla tərəfdaşlığının əsas məqsədlərindən biridir: «Həmin istiqamətdə, eləcə də «tibb bacısı» və «fizioterapiya» ixtisasları ilə bağlı sizə dəstək olmağa hazırıq».

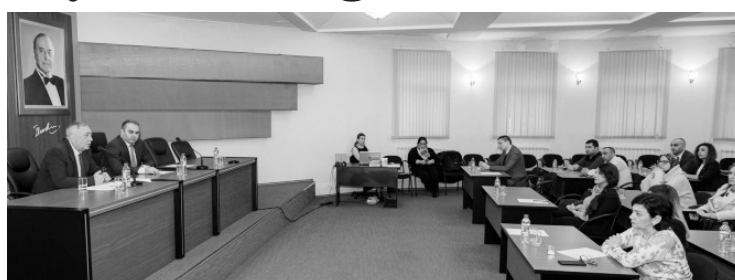
Hər il tibbi yardım göstərilməsi zamanı təhlükəsizlik qaydalarına əməl olunmaması səbəbindən dünyada milyonlarla pasiyent zərər görür və məhz bu səbəbdən Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) bütün ölkələri və dünyadakı tərəfdaşlarını bu sahədə təxirəsalınmaz tədbirlər görməyə çağırır. Pasiyentlərin təhlükəsizliyi və onlara keyfiyyətli tibbi yardım göstərilməsi səhiyyə xidmətləri sisteminin səmərəliliyi artırmağın ən mühüm şərtidir.

Bunu Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzində (İSİM) «Pasiyent təhlükəsizliyi: Qlobal fəaliyyət planı və milli prioritetlər» mövzusunda keçirilən konfransda İSİM-in direktoru Qəhrəman Haqverdiyev deyib.

Keyfiyyətli tibbi yardım səhiyyə xidmətlərində səmərəliliyi artırmağın ən mühüm şərtidir

Mərkəzdən verilən məlumata görə, Q.Haqqverdiyev bildirib ki, Səhiyyə Nazirliyi və İSİM tərəfindən klinik protokollar hazırlanıb, bu zaman tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılmasında mühüm rol oynayan vəsaitlərdən istifadə olunub: «İSİM tərəfindən pasiyent təhlükəsizliyi məsələləri nəzərə alınmaqla tibb müəssisələri üçün akkreditasiya standartları hazırlanıb ki, bu da pasiyentlərin təhlükəsizliyi üzrə mədəniyyətin formalaşdırılması, tibb işçilərinin səhvlərinin sayının azaldılması istiqamətində peşəkarlığının artırılmasında mühüm rol oynayır».

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzinin Farma-

konferansın şöbəsinin müdiri Fərid Həsənov ölkədə pasiyent təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə, qeydiyyatdan keçmiş dərman vasitələrinin idxaldan öncə mərkəz tərəfindən yoxlanıldığını vurğulayıb: «İlk olaraq dərman vasitələrinin təhlükəsiz istifadəsinin təmin edilməsi məqsədilə onların əlavə təsirləri və fayda-risk nisbətləri sis-

temli bir şəkildə izlənilir. Bunun üçün lazımı məlumat toplanılır, qeydiyyatı alınır, qiymətləndirilir, arxivləşdirilir. Daha sonra dərmanların səbəb ola biləcəyi zərərlərin minimallaşdırılması üçün zəruri tədbirlər görülür».

İSİM-in Monitoring və Təhlil Şöbəsinin həkim-metodisti Zümrüd Kazımova məlumat verib ki, ölkəmizdə antibiotiklər-

dən lazımı şəkildə istifadə etməklə onların effektivliyinin qorunub saxlanması və onların qəbulunun yalnız ixtisaslaşmış səhiyyə mütəxəssisi tərəfindən təyin edilməsinə nail olmaq məqsədilə İSİM ÜST-nin dəstəyi ilə əhali arasında geniş maarifləndirmə və təbliğat işləri həyata keçirir: «Antibiotiklərlə bağlı əhalinin məlumatlılıq səviyyəsinin öyrənmək məqsədilə 2018-2022-ci illərdə sorğu keçirilib. Sorğuda insanların mövzuya dair bilik səviyyəsi müəyyən edilib və eyni zamanda, bu sahədə qabaqcıl təcrübəyə əsaslanan məlumatlar əhalinin nəzərinə çatdırılıb», — deyərək həkim-metodist bildirib.

AI, ÜST və UNICEF Azərbaycanda immunizasiya sistemlərinin rəqəmsallaşdırılmasını dəstəkləyir

Avropa İttifaqı (AI) tərəfindən maliyyələşdirilən «COVID-19 əleyhinə vaksinasiyaya dəstək» layihəsi çərçivəsində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Avropa üzrə regional ofisinin ekspertləri UNICEF ilə əməkdaşlıqda Azərbaycanda immunizasiya üzrə İnformasiya Sistemini (İİS) qiymətləndirmək üçün beş günlük missiya həyata keçirib.

ÜST-nin Azərbaycandakı nümayəndəliyindən bildirildiyinə görə, missiya müddətində qeydiyyat və hesabatlılıq, rəqəmsal alətlər və tibbi personalın mövcud alətlər üzrə hazırlığı, xidmətlərin çatdırılması prosedurları, peyvənd təchizatı sistemi və monitoring metodologiyaları daxil olmaqla, İİS-in idarə edilməsi qiymətləndirilib.

Ekspertlər Səhiyyə Nazirliyinin, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin və TƏBİB-in nümayəndələri ilə görüşərək, səhiyyə sisteminin gücləndirilməsi, peyvəndlərin əhatə dairəsinin yaxşılaşdırılması və elektron səhiyyə strategiyasının təkmilləşdirilməsi üçün İİS-in əhəmiyyətini müzakirə ediblər. Missiya üzvləri əsas informasiya təminatçılarının məlumat və monitoring sistemlərinə olan ehtiyaclarını və immunizasiya proqramının idarə edilməsinə olan tələbləri müəyyən etmək üçün Bakı və Quba şəhərində Respublika və regional Gigiyena və Epidemiologiya mərkəzlərinə, eləcə də tibb müəssisələrinə səfər ediblər. Əməkdaşlıq imkanlarını müəyyən etmək üçün beynəlxalq tərəfdaşlarla görüşlər keçirilib.

Rutin immunizasiya üçün rəqəmsallaşdırma yolu ilə məlumatların toplanmasının təkmilləşdirilməsi daha yaxşı monitoring, koordinasiya, sübuta əsaslanan planlaşdırma və qərar qəbulu üçün imkanlar yaradır. Eyni zamanda, immunizasiya üzrə rəqəmsal sistemin müasirləşdirilməsi inzibati vəzifələri azaltmaqla tibb işçilərinə pasiyentlərə daha çox vaxt ayırmağa imkan verir.

ÜST-nin missiyasının rəhbəri Roberta Pastore bildirib ki, immunlaşdırma proqramı haqqında etibarlı məlumat hər bir uşağın peyvənd olunmasının təminatı üçün vacibdir: «İmmunizasiya üzrə informasiya sistemlərinin rəqəmsallaşdırılması tibb işçilərinə və qərar qəbul edənlərə daha operativ və dəqiq məlumat verməyə kömək edə bilər. Biz immunizasiya informasiya sistemlərini təkmilləşdirmək üçün

müvafiq sahələri müəyyən etmək və effektiv rəqəmsallaşmaya dair yol xəritəsi hazırlamaq məqsədilə Azərbaycanda keçirdiyimiz məhsuldar və gərgin həftə üçün yerli qurumlara və səhiyyə işçilərinə təşəkkür edirik».

Qiymətləndirmədən sonra missiya üzvləri ölkədə immunizasiya proqramının gücləndirilməsinə xidmət edəcək və məlumatların fəaliyyətə çevrilməsinə dəstək olacaq rutin immunizasiya informasiya sisteminin rəqəmsallaşdırılması üzrə yol xəritəsi hazırlayacaqlar.

Qeyd edək ki, ÜST-nin «COVID-19 əleyhinə vaksinasiyaya dəstək» layihəsi çərçivəsində soyuq zəncir sistemi avadanlıqları — peyvənd soyuducularının texniki baxımı ilə bağlı təlim də keçirilib.

Bakı, Gəncə və Qəbələdə yerləşən Gigiyena və Epidemiologiya mərkəzlərində istehsalçı şirkət olan «Vestfrost» ilə birlikdə ÜST tərəfindən təşkil edilən onlayn təlimdə təcrübəli ustalardan ibarət texniki heyət, həmçinin ölkə üzrə texniki peşə məktəblərinin tələbələri iştirak ediblər.

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində təşkil edilən təlimin iştirakçıları cihazların baxımı haqqında ümumi məlumat, onların texniki parametrləri, əsas komponentlər və alətlər, mühərrikin istismarı, ehtiyat hissələrin dəyişdirilməsi və texniki dəstək haqqında təfərrüatlı məlumat alıb, əyani vasitələrlə tanış olublar.

Sözügedən layihə çərçivəsində daha öncə soyuq zəncir sistemi avadanlıqlarının düzgün istifadəsi ilə bağlı peyvənd məntəqələrində çalışan tibb işçiləri üçün də təlim keçirilib. Ölkədə həm COVID-19, həm də rutin peyvəndlərin saxlanması və daşınması üçün ÜST tərəfindən soyuq zəncir sisteminin gücləndirilməsi istiqamətindəki dəstək tədbirləri davam etdirilir.

Məlumat üçün bildirik ki, Azərbaycan da daxil olmaqla, 6 Şərqi Tərəfdaşlığı ölkəsində COVID-19 pandemiyası ilə mübarizəni dəstəkləmək və rutin immunlaşdırma proqramlarını gücləndirmək məqsədilə 2021-ci ilin iyun ayından etibarən ÜST Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə üç il müddətində «COVID-19 əleyhinə vaksinasiyaya dəstək» layihəsini həyata keçirməyə başlayıb. Layihə Avropa İttifaqı və ÜST-nin Azərbaycana davamlı dəstəyinin tərkib hissəsidir.

2 nömrəli Tibb Kolleci Rusiyanın «AVERON» şirkəti ilə əməkdaşlıq edəcək

2 nömrəli Bakı Baza Tibb Kollecinə Rusiya Federasiyasının Yekaterinburq şəhərində fəaliyyət göstərən «AVERON» Elm-İstehsalat Kompleksinin nümayəndələri ilə görüş keçirilib.

laşdırılması, birgə seminar, layihə və konfransların hazırlanması və təşkili məsələləri də nəzərdə tutulub.

Daha sonra qarşılıqlı əməkdaşlığın istiqamətləri çərçivəsində «AVERON Elm-İstehsa-

Daha sonra kollecin akt zalında «AVERON» şirkətinin yaranma tarixi və istehsal etdiyi tibbi-stomatoloji avadanlıqlar, sökülən modellərin fərqli üsullarla alınma qaydaları, müasir materiallar haq-

Əvvəlcə kollecin direktoru Dilarə Məmmədəliyeva «AVERON» şirkətinin əməkdaşları Mariya Kuroçkina və Anatoli Akulenkonu tibb təhsili müəssisəsinin fəaliyyəti ilə tanış edib.

Görüşdə tərəflər arasında elm və təhsil, xüsusilə də «Diş texnikliyi (Stomatologiya)» ixtisası üzrə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi və möhkəmləndirilməsi məsələlərini ehtiva edən sənəd imzalanıb. Qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında sənədin şərtlərində bilik, ideya və kadr mübadiləsi, ümumi maraq sahələrində birgə potensialın artırılması proqramlarının plan-

lat Kompleksinin nümayəndələri tərəfindən 2 nömrəli Bakı Baza Tibb Kollecinin «Ortopedik stomatologiya» şöbəsində təhsil alan 12 tələbə arasında «Bir addım irəli» adlı X Beynəlxalq müsabiqənin seçmə mərhələsi keçirilib. Qaliblər diplomlar və hədiyyələrlə təltif ediliblər, bütün digər iştirakçılara isə sertifikatlar təqdim olunub. Seçmə mərhələsində 1-ci yerin qalibi seçilən Lələkişadə Lələkişi Yekaterinburq şəhərində keçiriləcək «Bir addım irəli» adlı X Beynəlxalq müsabiqənin yekun mərhələsində iştirak etmək hüququ qazanıb.

qında məlumat verilib, videoçarx nümayiş etdirilib.

Sonda kollecin direktoru Dilarə Məmmədəliyeva yüksək keyfiyyətli diş texniklərinin yetişdirilməsi işində «AVERON» Elm-İstehsalat Kompleksi ilə əməkdaşlığın əhəmiyyətini vurğulayaraq, həm öz adından, həm də müəllim və tələbə heyəti adından qonaqlara dərin təşəkkürünü bildirib.

Öz növbəsində, qonaqlar belə mühüm və böyük tədbirin təşkilində göstərdiyi peşəkarlığa görə kollecin direktoruna «Təşəkkürnamə» təqdim ediblər.

Oftalmoloji aksiyalarda 225 nəfər müayinə olunub

Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin Avtomobil Səyyar Klinikası tərəfindən akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı tədbirlər planı çərçivəsində tibbi aksiyalar təşkil olunub.

Bu tədbirlərdən biri Bakının Ramana qəsəbəsindəki sosial binalarda yaşayan şəhid və qazi ailələri üçün həyata keçirilib.

Mərkəzin Elmi-məlumat, tədris və təşkilati-metodik bölməsindən bildirilib ki, aksiya çərçivəsində 105 nəfər müayinə olunub. Milli Oftalmologiya Mərkəzinin həkimləri Lalə Məmmədova, Natəvan Əliyeva, rezident Emin Ərəbov və digər işçi qrupu üzvləri tərəfindən aparılan müayinələr zamanı refraksiya patologiyası, allergik konyunktivit, quru göz sindromu və s. diaqnozlar aşkarlanıb.

Aksiyanın keçirilməsində məqsəd görmə patologiyalarını erkən aşkarlamaq, əhalini operativ şəkildə müayinə və müalicə etmək, göz xəstəlikləri ilə bağlı monitoringlər aparmaq, əldə edilən nəticələri müzakirə və həll etməkdən ibarətdir.

Milli Oftalmologiya Mərkəzinin Avtomobil Səyyar Klinikasının akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 100 illiyinə həsr edilmiş digər aksiyası ADA Universitetində keçirilib. Burada universitetin tələbələri və müəllim heyəti üçün müayinə aksiyası və seminar təşkil olunub.

Mərkəzin Elmi-məlumat, tədris və təşkilati-metodik bölməsindən verilən məlumata görə, seminarda Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin həkim-oftalmoloqu Sona İbrahimova, ADA Universitetinin təşkilat nümayəndəsi Mehdi Hüseynov və universitetin əcnəbi tələbəsi Ceyms Ezimoha çıxış ediblər.

Aksiya çərçivəsində 120 nəfər müayinə olunub, onların 95-də refraksiya patologiyası aşkar edilib. Müayinə edilənlərin bəzilərinə presbiopiya, miopik astigmatizm, allergik konyunktivit, quru göz sindromu və s. diaqnozlar qoyulub.

Müayinələri Mərkəzin həkimləri Sona İbrahimova, Nuranə Nuriyeva, rezident Cəmilə Qasımova və başqaları aparıblar.

Beləliklə, iki aksiyada cəmi 225 nəfər müayinə olunub və həkim məsləhətləri alıb.

Xatırladaq ki, Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi tərəfindən ölkə əhalisinə yerlərdə təmənnasız oftalmoloji, xüsusilə cərrahi yardım göstərmək üçün 2005-ci ildə müasir diaqnostik və cərrahi avadanlıqla təchiz olunmuş Səyyar Klinikası təşkil edilib. Bu mobil klinika paytaxtda və ölkənin bir çox rayon və şəhərlərində aksiyalar keçirir. Burada əsas məqsəd sakinlərin vaxt itirmədən, elə yaşadıkları yerdə müayinə, müalicə və əməliyyat olunmasıdır. Bununla yanaşı, 2018-ci ildən Milli Oftalmologiya Mərkəzinin Səyyar Qatırı da fəaliyyətə başlayıb.

Bakıda I Beynəlxalq Ginekoloji Konqres keçirilib

Bakıda Milli Onkologiya Mərkəzi (MOM) və Azərbaycan Onkoloqlar Cəmiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə akademik Zərifə Əliyevanın 100 illiyinə həsr edilmiş «GYNOAZ 2023 Qadın reproduktiv orqanlarının şişləri» I Beynəlxalq Ginekoloji Konqres keçirilib.

kasına, onların müayinə və müalicəsinə dair sanballı tədqiqatlar ərsəyə gətirib. Bundan əlavə, Zərifə Əliyeva terapevtik oftalmologiyanın inkişafı sahəsində böyük işlər görüb. Görkəmli oftalmoloq-alim 12 monoqrafiyanın, 150-dən çox elmi əsərin və bir elmi ixtiranın müəllifidir.

Milli Onkologiya Mərkəzinin ev sahibliyi etdiyi konqresdə Azərbaycan həkimləri ilə yanaşı, Almaniya, Amerika Birləşmiş Ştatları, Türkiyə, Qazaxıstan və Rusiyadan mütəxəssislər iştirak ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konqresdə çıxış edən MOM-un baş həkimi Azad Kərimli tədbir iştirakçılarını mərkəzin Baş direktoru, akademik Cəmil Əliyevin adından salamlayaraq, konqresin işinə uğurlar arzulayıb.

Akademik Zərifə Əliyevanın Azərbaycan səhiyyəsinin, xüsusilə oftalmologiyanın inkişafında xüsusi xidmətlərindən bəhs edən baş həkim deyib: «Zərifə Əliyeva vaxtilə ölkəmizdə geniş yayılan traxoma xəstəliyinin müayinə və müalicəsi, diaqnostikası, həmçinin kimya və elektron sənayesində işləyənlər arasında peşə fəaliyyəti ilə bağlı göz xəstəliklərinin aşkarlanması və profilakti-

Akademik Zərifə Əliyeva görkəmli alim olmaqla yanaşı, əsl Azərbaycan qadını idi. O, yüksək insani keyfiyyətləri, uzaqgörənliyi, səbri, təmkinini ilə onu tanıyanların sevgisini qazanmışdı.

Akademik Zərifə Əliyeva həm də görkəmli ictimai xadim idi. O, keçmiş SSRİ-nin Sülhü Müdafiə Komitəsinin üzvü, Azərbaycan Sülhü Müdafiə Komitəsi sədrinin müavini, Ümumittifaq «Bilik» Cəmiyyəti İdarə Heyətinin, Ümumittifaq Oftalmoloqlar Elmi Cəmiyyəti Rəyasət Heyətinin üzvü olub, «Əməkdar elm xadimi» fəxri adına layiq görülüb.

Konqres bədii hissə və təqdimatlarla davam edib.

Tədbirdə Qazaxıstan Onkologiya və Radiologiya Elmi Tədqiqat İnstitutunun baş direktoru akademik Dilarə Kaidarova, Almaniya Charite - Berlin Tibb Universitetinin Gi-

nekologiya şöbəsinin rəhbəri professor Jalid Sehouli, həmin universitetin psixosomatik tibb və psixoterapiya üzrə mütəxəssisi Adak Pirmorady-Sehouli, Hacettepe Universitetinin professoru Murat Gültekin, ABŞ Memorial Sloan Kettering Xərçəng Mərkəzinin Ginekologiya şöbəsinin rəhbəri professor Nadeem R.Abu-Rustum, Qazaxıstan Onkologiya və Radiologiya Elmi Tədqiqat İnstitutu Onkoginekologiya Mərkəzinin rəhbəri doktor Yerlan Kukubasov, İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetindən doktor Olqa Şpilyova və doktor Aida Qilyadova qadın reproduktiv orqanlarının xəstəliklərini əhatə edən mövzularla çıxış ediblər.

Azərbaycandan məruzə və müzakirələrə MOM Onkoginekologiya şöbəsinin rəhbəri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Şəmistan Aliyev, Səhiyyə Nazirliyi Elmi Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutunun direktoru professor Cəmilə Qurbanova, Azərbaycan Tibb Universitetinin (ATU) professoru İslam Mahalov, MOM Şişönu xəstəliklərin diaqnostika və müalicəsi şöbəsinin həkimi Turan Nadirova, ATU-nun professoru Səadət Sultanova, Mərkəzi Klinikasının Qadın Mərkəzinin müdiri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Mahirə İsmayilova, Mərkəzi Gömrük Hospitalının Mama-ginekologiya şöbəsinin rəisi, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Təranə Bayramova, ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının II Mama-ginekologiya şöbəsinin müdiri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Turab Canbaxışov və başqaları qoşulublar.

Tədbirin praktik hissəsində iştirakçılara əməliyyat otağından canlı əməliyyatlar nümayiş etdirilib. Konqresin ilk iş günü tanınmış mütəxəssislərin iştirakı ilə iki ustad dərsi (master-klas) də keçirilib.

Səhiyyə Nazirliyində ÜST-nin nümayəndə heyəti ilə görüş olub

Səhiyyə Nazirliyində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) «İmmunlaşdırma üzrə İnformasiya Sistemlərinin qiymətləndirilməsi Missiyası»nın ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib.

xəstəliklərin profilaktikasına istiqamətləndirilib və dövlət tərəfindən daim dəstəklənir.

Səmimi qarşılamağa görə minnətdarlığını bildiren qonaqlar qeyd ediblər ki, Missiyanın məqsədi Azərbaycanda immunitizasiya tədbirlərinin planlaşdırılması, idarə olunması, həyata keçirilməsi, qeydiyyat və hesabatverməyə dair imkanların nəzərdən keçirilməsi, eyni zamanda, xarici ekspertlər tərəfindən qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirilməsi istiqamətində gələcək addımların müəyyənləşdirilməsinə ibarətdir.

Nazirliyin mətbuat xidməti bildirir ki, görüşdə Azərbaycan Respublikası səhiyyə nazirinin Səhiyyənin rəqəmsallaşdırılması üzrə müşaviri Rüfət Hacıbəyov və Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və Sanitariya-epidemioloji nəzarət şöbəsinin müdiri Nəzifə Mürsəlova ölkəmizin ÜST ilə əməkdaşlığa böyük önəm verdiyini vurğulayıblar. Qeyd olunub ki, uşaqların sağlamlığının qorunması dövlətin daim diqqət mərkəzindədir. İmmunlaşdırma proqramı peyvəndlərlə idarə olunan

rılması, idarə olunması, həyata keçirilməsi, qeydiyyat və hesabatverməyə dair imkanların nəzərdən keçirilməsi, eyni zamanda, xarici ekspertlər tərəfindən qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirilməsi istiqamətində gələcək addımların müəyyənləşdirilməsinə ibarətdir.

Qeyd edilib ki, ÜST-nin missiyası çərçivəsində ölkə, regional və yerli səviyyələrdə immunitizasiya tədbirlərində iştirak edən müəssisələrə səfərlər nəzərdə tutulub.

FHN rentgen və kompüter tomoqrafiyası müayinələrinin təhlükəsizliyi ilə bağlı əhaliyə müraciət edib

Əhalinin radiasiya təhlükəsizliyini qorunması və sağlamlığının mühafizəsi məqsədilə, ölkə ərazisində ionlaşdırıcı şüa mənbələrinin istifadəsi ilə əlaqədar fəaliyyət göstərən müəssisə və təşkilatların radiasiya təhlükəsizliyini təmin etməsi Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) Nüvə və Radioloji Fəaliyyətin Tənzimlənməsi üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən müntəzəm şəkildə nəzarətdə saxlanılır.

FHN-in mətbuat xidmətindən bildirildiyinə görə, bu çərçivədə müvafiq fəaliyyət növünə aid edildiyi üçün ionlaşdırıcı şüa mənbələri hesab edilən qurğuların istismarına «xüsusi icazə» tələb olunur. Belə icazələr ionlaşdırıcı şüa mənbələri ilə iş zamanı radiasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair tələblər təmin edildiyi halda verilir.

Qeyd olunub ki, tibb müəssisələrində mövcud olan rentgen və kompüter tomoqrafiyası aparatları belə qurğulara aid olduğuna görə, yalnız «xüsusi icazə»si olan müəssisələrin təqdim etdikləri bu tibbi xidmətlər təhlükəsiz və etibarlı hesab olunur.

Yuxarıda qeyd olunanları

nəzərə alaraq, nazirlik əhaliyə müraciət edib. FHN radiasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və sağlamlığın qorunması məqsədilə rentgen və kompüter-tomoqrafiya müayinələri üçün yalnız müvafiq «xüsusi icazə»yə malik tibb müəssisələrinə müraciət edilməsini tövsiyə edir. Belə icazələr veril-

miş tibb müəssisələrinin siyahısı ilə nazirliyin rəsmi internet portalında tanış olmaq, yaxud belə icazənin mövcudluğunu sübut edən müvafiq sənədi bu kimi tibbi xidmət üçün müraciət edilən tibb müəssisəsindən tələb etmək olar.

Həmçinin FHN bir daha xatırladır ki, tibb müəssisələri ionlaşdırıcı şüa mənbələri olan qurğulardan yalnız qanunvericiliyə uyğun olaraq «xüsusi icazə» əsasında istifadə edə bilərlər. Əks halda, həmin müəssisələr qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq hüquqi məsuliyyət daşıyırlar.

Hərbi qulluqçuların səyyar stomatoloji müayinə və müalicəsi həyata keçirilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, azad edilmiş ərazilərdə dislokasiya olunan bölmələrin hərtərəfli təminatının, sosial-məişət şəraitinin və tibb xidmətinin təşkili ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlər davam etdirilir.

Bu barədə AZƏRTAC-a Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Müdafiə Nazirliyinin Tibb İdarəsinin müxtəlif istiqamətlərdə yaradılan mobil səyyar qrupları tərəfindən şəxsi heyətin sağlamlığının qorunması məqsədilə profilaktik tədbirlər görülür.

Səyyar stomatoloji kabinetin həkim-mütəxəssisləri tərəfindən ağız boşluğunun sanasiyası, müayinə və müalicəsi, endodontik və lazer plomblarla estetik bərpa işləri görülür.

Ağz boşluğunun disbiozu ürək-damar xəstəliklərinin inkişafında vacib amillərdəndir. Müasir tədqiqatlar ağız boşluğunun mikroflorasının vəziyyəti ilə ürək-damar xəstəlikləri (ÜDX), şəkərli diabet, piylənmə və metabolik sindrom kimi iltihab komponenti olan sistemli patologiyaların inkişaf riski arasında sıx əlaqə olduğunu göstərir.

Normalda ağız boşluğunda fizioloji və patogen mikroflora arasında bioloji tarazlıq saxlanılır, lakin bu balans müxtəlif amillərlə (qıdada şəkərin çoxluğu, diş və dilin düzgün təmizlənməməsi, ara öyünlər) daim pozulur ki, bu da patogenlərin sayının artmasına səbəb olur. Ağız boşluğunda 700-dən, dişlərin səthində və periodontal cib nahiyəsində 400-dən çox müxtəlif növ bakteriya müəyyən edilib.

Bu bakteriyalar bir çox zəhərli maddələr ifraz edir: lipopolisaxaridlər (endotoksindir, mikrosirkulyasiyanı pozur, diş eti toxumasında kollagen sintezini azaldır), ammoniyak, hidrogen sulfid, indol, hidrolitik və proteolitik fermentlər.

Bununla yanaşı, endodontik və periodontal infeksiyaların yayılmasının birbaşa diş prosedurları (dişlərin çıxarılması, endodontik müalicə, periodontal cərrahiyyə və diş lövhəsinin çıxarılması) ilə əlaqəli olmasına dair kifayət qədər sübutlar var. Beləliklə, periodontun patogen mikroflorası həm epitelin tamlığının toksinlərlə pozulması, həm də diş prosedurları nəticəsində ağızdakı kolonizasiya yerindən hematogen yolla ürəyə, ağciyərlərə və s. çata bilər.

Müasir məlumatlara görə, ağız boşluğu mikroflorasındakı disbalans orqanizmin ümumi reaktivliyində kompleks dəyişikliklər yaradır. **Məhz buna görə dentoalveolyar xəstəliklərin öyrənilməsi ağız boşluğunun mikroflorası ilə sistemli iltihabi xəstəliklər arasındakı əlaqə baxımından çox aktualdır.**

Ağız boşluğu mikroflorasının ÜDX-nin inkişafına təsiri

Koronar arteriyaların xəstəliyi, miokard infarktı, stenokardiya, arterial hipertoniya, periferik arteriyaların xəstəlikləri, həmçinin insultun inkişafında xroniki infeksiya və iltihab aparıcı amildir.

Ağız boşluğu mikroflorasının aterosklerozun inkişafında rolu

Periodontun patogen mikroflorası yerli və sistemli xroniki iltihabın əsas mənbəyidir və ürəyin koronar xəstəliyi üçün müstəqil risk amildir. Qan və qan damarlarının ateromatoz düyünlərində ağız boşluğu bakterial mikroflorasının mövcudluğuna dair məlumatlar böyük maraq doğurur. Daim persist edən ağız mikrobiotası aterosklerozun inkişafına iki yolla səbəb olur:

– **birbaşa** - bakteriyalar qan dövranı ilə damar endotelinə nüfuz edərək endotel disfunksiyasına, iltihaba və ateroskleroza səbəb olur.

– **dolay yolla** - aterogen və proinflatör təsirli mediatorların aktivləşdirilməsi ilə.

Hər iki yol aterosklerozun əsas əlamətlərinin, o cümlədən endotel disfunksiyasının, sistemli iltihabın, trombositlərin aqreqasiyası və ateromatoz düyünlərin əmələ gəlməsinə səbəb olur.

Periodontopatojen bakteriyaların (P.Gingivalis) trombositləri aktivləşdirməsi yerli trombların əmələ gəlməsinə, proinflatör sitokin və mediatorların ifrazının aktivləşməsinə gətirir ki, bu da aterosklerozu əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirir.

Aterosklerozun inkişafı və proqressivləşməsində sistemli iltihab prosesləri mühüm rol oynayır. Epidemioloji tədqiqatlar göstərir ki, ÜDX-nin inkişaf riski birbaşa sitokinlərin (IL-1, IL-6, TNF-α), kəskin faza zülallarının (CRP və fibrinogen) və LDL səviyyəsinin artmasından asılıdır. Müəyyən edilib ki, perio-

dontitli xəstələrin qanında kəskin faza zülallarının (CRP və haptoglobinin) və proinflatör sitokinlərin (IL-1, IL-6, IL-8 və TNF-α) səviyyəsi də yüksəkdir.

Problemin aktuallığını nəzərə alaraq, ÜDX-nin inkişafı və irəliləməsində mühüm etiopatogenetik amil olan periodontopatojen mikrofloranı dəf etmək üçün effektiv profilaktik və müalicəvi tədbirlər zəruridir:

1. Fərdi və peşəkar ağız gigiyenası – dişlərin vaxtında müalicəsi, diş daşının təmizlənməsi;

– dişlərin gündəlik fırçalanması (səhər diş pastası ilə, axşam pastasız);
– gündəlik floss ilə təmizləmə;
– səhər-axşam dilin təmizlənməsi;
– hər yeməkdən sonra ağızı ilıq su ilə yaxalamaq.

2. Ağız boşluğunun özünütəmizləməsi; burada əsas rolu tüpürək vəziləri oynayır. Müasir qidalanma ilə ağız boşluğunun özünütəmizləməsi çətinləşir (yumşaq, üyüdülmüş qidalar dişlərarası boşluqlarda, diş ətinin dibində, dişlərin boyun nahiyəsində, kariyes boşluqlarında asanlıqla toplanır və ağız boşluğu mikroflorası üçün qidalı mühit yaradır). Ağız suyunun tərkibinin tənzimlənməsində yeməyin tərkib və xassəsi güclü amildir. Bu baxımdan kobud lifli, xüsusilə ağız suyunu stimullaşdıran kəskin və turş dadlı qida qəbul etmək, gündə 2-3 dəfə, ara öyün olmadan, təmiz fasilələrlə yemək, yeməyi ağız suyunun ifrazını artıran turp, kök,

xiyar kimi sərt qidalarla bitirmək vacibdir.

3. Sadə karbohidratların məhdudlaşdırılması

Ağız boşluğunda karbohidratların mübadiləsi üzvi turşuların əmələ gəlməsi ilə başa çatır, onların təsiri yerli pH-in dəyişməsinə və demineralizasiyanın artmasına səbəb olur.

4. İltihabəleyhinə terapiya (dental praktikada bu məqsədlə aparılan anti-bakterial terapiya bir çox yan təsirlərə malikdir).

İntegrativ təbabətdə ağız boşluğunu sanasiya etmək, iltihabı söndürmək, mikrosirkulyasiyanı yaxşılaşdırmaq üçün kompleks biotenzimləyici və izopatik terapiya uğurla istifadə olunur.

Biotenzimləyici dərman olan **Traumel** iltihabəleyhinə təsir edərək,

– **iltihabəleyhinə** TNF-alfa, İL 1 β, İL 6, İL-8 interleykinlərini azaldır;

– **iltihabəleyhinə** TGF-β, İL-10 sitokinlərini artırır;

– **iltihabı sonlandıran** sitokinlərin sintezini yaxşılaşdırır (rezolvin, marezin, protektin və lipoksini artırır);

– **immunmoduləedici**, antihemorragik, venotonik, mikrosirkulyasiyanı yaxşılaşdırıcı, regenerasiyaedici xassələrə malikdir;

– Symphitum komponentinə görə sümük üstlüyünün iltihabını aradan qaldırır. Tsiklooksigenaza və prostaglandinləri birbaşa inhibə etmir.

Ağız boşluğunda yerli iltihabı aradan qaldırmaq üçün – Vinceel

– ağız boşluğu selikli qişasının iltihabını azaldır;

– ağız boşluğunda irinli yaraları sağaldır;

– diş ətinin qanamasını dayandırır.

Müxtəlif durulaşmalı limon turşusu tərkibli Citrokehl preparatı iltihab nəticəsində yaranan asidoz və onunla müşayiət olunan xəstəlikləri; arteriya və venaların xəstəliklərini (tromboflebit, ateroskleroz); parodontoz, gingivit, diş ətiqanamaları, kariyesdə asidozu aradan qaldırır, mikrosirkulyasiyanı yaxşılaşdırır, damar keçiriciliyini azaldır, kollagen sintezini tənzimləyir.

Azərbaycanda «Diprospan»ın bəzi seriyaları satışdan çıxarılıb

Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 27 noyabr tarixli 460 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş «Dərman vasitələrinin geri çağırılması Qaydası»nın 9.1 bəndini rəhbər tutaraq, «Diprospan» ticarət adlı preparatın bəzi seriyalarını satışdan çıxarıb.

Belə ki, tərkibi 1 ml suspenziyada 6,43 mq betametazon dipropionat (5 mq betametazon bərabər), 2,63 mq betametazon sodium fosfat (2 mq betametazon bərabər) tərkibli, şüşə ampullarda 1 ml inyeksiya üçün suspenziya №5, plastik qablaşmada, karton qutuda olan dərman vasitələrinin U038559 seriyalı, son istifadə tarixi 102023 olan, W002245 seriyalı, son istifadə tarixi 112023 olan, W009991 seriyalı, son isti-

fadə tarixi 012024 olan, W015391 seriyalı, son istifadə tarixi 032024 olan, W025079 seriyalı, son istifadə tarixi 062024 olan və W033463 seriyalı, son istifadə tarixi 082024 olan seriyaları satışdan geri çağırılıb.

Analitik Ekspertiza Mərkəzindən bildirildiyinə görə, adıçəkilən dərman vasitəsinin istehsalçısı olan "Organon Central East GmbH" (İsveçrə) şirkəti könüllü olaraq dərmanın bu seriyalarının geri çağırılması haqqında müraciət edib. Bu müraciətə əsaslanaraq preparatın həmin seriyalarının geri çağırılması, topdan və pərakəndə satışının və idxalının qadağan edilməsi haqqında qərar qəbul edilib.

Bu o deməkdir ki, sözügedən dərman vasitəsinin yalnız göstərilən seriyaları ilə buraxılan dərmanlar istifadəyə yararsızdır.

ELAN

Ədliyyə Nazirliyinin tibb xidmətinə qulluğa qəbulla bağlı müsabiqə davam edir.

Ədliyyə Nazirliyi tibb xidmətinin kadr korpusunun müsabiqə və şəffaflıq əsasında yüksək hazırlıqlı və zəruri peşə keyfiyyətlərinə malik kadrlarla komplektləşdirilməsi üzrə tədbirlər davam etdirilir.

«Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə cavab verən təcrübəli həkim-cərrah, həkim-terapevt, həkim-anestezioloq-reanimatoloq, həkim-laborant, feldşer, feldşer-laborant, tibb bacısı ixtisaslı və işləmək hüququna malik Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları tibb xidmətində çalışmaq üçün müsabiqəyə dəvət olunur.

Xatırladıq ki, vakant ştat vahidləri cəzaçəkmə müəssisələrinin və istintaq təcridxanalarının tibb xidmətlərindədir.

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər Ədliyyə Nazirliyi Tibb baş idarəsinin inzibati binasında qəbul olunur.

Ünvan:

Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Ceyhun Hacıbəyli küçəsi, 16 və 18.

Telefon: (012) 493-30-91

01-31 Yanvar 2023 tarixində aptek təşkilatlarında keçirilmiş monitorinq nəticələri

• Aptek sayı	26
• DV ad sayı	7
• Qutu sayı	7
• Maddələr üzrə protokol sayı	7

Yanvar ayında 26 aptekdə yoxlama aparılıb

Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzi qanunvericiliyə uyğun olaraq əczaçılıq müəssisələrində nəzərdə tutulan yoxlamaları aparır.

Mərkəzdən verilən məlumata görə, 2023-cü il yanvarın 1-dən yanvarın 31-dək Bakı şəhəri üzrə 24, regionlar üzrə 2 aptekdə yoxlamalar həyata keçirilib.

Aparılan yoxlamalar nəticəsində əczaçılıq müəssisələrində 7 protokol tərtib edilib.

Su, hava kimi, həyat üçün ən vacib olan komponentdir. Antuan de Sent-Ekzüperi deyib ki, su nəinki insan həyatı üçün əhəmiyyətlidir, su elə həyatın özüdür. Yazıçı bunu deyən zamanlarda su yalnız susuzluğu yarıltmaq üçün istifadə olunurdu, onun keyfiyyəti ilə maraqlanmadan. Lakin zaman keçdikcə insanlar sağlam və uzun həyat yaşamaq üçün suyun keyfiyyətinə daha çox diqqət yetirməyə başladılar. Şübhəsiz ki, suyun insan həyatında rolu ölçülməzdir. Məhz su insan orqanizminə oksigeni daşıyır, onu lazım olan qida maddələri ilə təchiz edir, bədənin temperaturunu tənzimləyir, orqanizmi təmizləyir və bir çox vacib funksiyaları yerinə yetirir.

Məhz suyun bu önəmli xüsusiyyətləri onun seçimini hər birimiz üçün əhəmiyyətli edir. Amma bu qədər çox və müxtəlif çeşidli su markaları arasında orqanizmi üçün faydalı olan tam təbii «canlı» suyu necə seçməliyik?!

Bunun üçün «TAC» şirkətinin Marketing və kommunikasiya şöbəsinin rəhbəri Sürəyya xanım Verdiyevadan bu məsələlərə aydınlıq gətirməsini xahiş etdik.

— **Sürəyya xanım, uzun zamandır ki, su istehsalatında çalışırsınız. Sizin suya münasibətiniz necədir?**

— Su gözəllik və cavanlıq mənbəyidir! Əgər məşhur kəlamı bir az dəyişsək, belə deyə bilərik ki, «insan nə içirsə, özü də odur». Əminliklə deyə bilərik ki, hər kəs içdiyi suya diqqət yetirə, gənc və sağlam ola bilər.

Uzun illər öncə dəri problemi ilə bağlı həkimə müraciət etmişdim. O mənə heç yaxın gəlmədən, ilk baxışdan dedi ki, «sənin yeganə problemin su içməməyindir. Təmiz su iç və mənə ehtiyacın qalmayacaq». Ondən sonra su həyatımda öz xüsusi yerini aldı. Tale elə gətirdi ki, bir neçə il sonra ən yaxşı su şirkətinə işə daxil oldum.

— **Krandan su içmək olarmı?**

— Bu sualı cavablandırmaq üçün, ilk növbədə, qeyd etməliyəm ki, uzun illərdir Bakı və Abşeron neft məhsullarının istehsal tullantıları ilə çirklənir. Bu səbəbdən burada ekologiyanın təmizliyi barədə söhbət ola bilməz. Bundan əlavə, Abşerondakı suyun tərkibində duzun yüksək səviyyəsi onun istifadəsini məhdudlaşdırır və içməli su kimi istifadəsini sifirə endirir. Hələ XIX əsrin sonu — XX əsrin əvvəllərində sürətlə böyüyən şəhərimizin su ehtiyacını təmin etmək üçün su şimal rayonlarından gətirilirdi. Təbii ki, suyun daşınması baha başa gəlirdi. Məhz elə buna görə də o zamanlar Sisian, Xan, Komendant və Şollar su kəmərləri Bakını içməli su ilə təmin etmək üçün inşa edilmişdi.

Bəs müasir zamanda kəmərdən daxil olan su nə vəziyyətdədir? Ümumdünya təcrübəsində kəmərdən gələn su yalnız texniki su kimi istifadə edilir. Onun tərkibində olan xlorə görə əcnəbi mütəxəssislər bu suyu nəinki içməyə, hətta dişləri təmizləməyə və çimməyə belə məsləhət görmürlər. Onların dediyinə görə, suda həll olunan xlor zərərli mikroflora ilə yanaşı, həm də yararlı mühiti məhv edir. Təəssüf ki, müasir sətəmizləyən qurğular belə suyu sənaye tullantılarından tam təmizləməyə qadir deyil. Digər tərəfdən, köhnə, çürümüş su boruları bu vəziyyəti lap ağırlaşdırır — əlavə çirk, pas və digər zərərli qatışıqlarla suyu çirkləndirir. Suyun bərhad keyfiyyəti isə

Suyu içdiyiniz zaman, qaynağını xatırlayın

böyrək, qaraciyər və mədə-bağırsaq traktında müxtəlif xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur.

— **Son zamanlar su kəməmindən gələn suyun müxtəlif məişət filtrləri ilə təmizlənməsinə üstünlük verənlər var. Belə su nə qədər təhlükəsiz və xeyirlidir?**

— Bəli, su kəmərlərindən daxil olan suyun təmizlənməsi üçün müxtəlif su filtrləri təklif olunur. Amma onlar vəziyyəti tam xilas edə bilmir, çünki bu filtrlər kömür və kokos kartricləri ilə təchiz olunur. Onlar çirəkə özündə toplayaraq suyu yalnız mexaniki çirklənmədən təmizləyir. Əlavə kartriclərin tətbiqi isə suyun tərkibində olan, orqanizmə xeyirli maddələrin balansını pozur. Təəssüf ki, onları təklif edən konsultantlar bu haqda heç bir məlumat vermir və susurlar. Təmizləmə filtrlərində müxtəlif

fəaliyyət göstərən tanınmış markaların məhsullarını əldə etmək məsləhətdir.

— **Məsələn, nümunə kimi «TAC» şirkətinin «Aquavita» məhsulunu deyə bilərik. Artıq 26 ilə yaxındır ki, bazarıdadır...**

— Bəli. Keçən il şirkətimizin 25 illiyini qeyd etdik. «TAC» Azərbaycanda əhalini təmiz və keyfiyyətli su ilə təchiz etmək üçün yaradılan ilk müəssisələrdəndir. Bu illər ərzində bizim devizimiz «Suyun keyfiyyəti həyatın keyfiyyətidir!» olaraq qalır və bu, gündəlik istifadə üçün olan suyun istehsalında başlıca meyardır.

— **Diqqətli oxucu soruşa bilər ki, keyfiyyətli su nə deməkdir?**

— Keyfiyyətli su tərkibi balanslaşdırılmış və sağlamlığa xeyirli olan sudur. Belə suda makro və mikroelementlər birlikdə harmoniya yaradır. Düşünün ki,

komponentlərin istifadəsi müəyyən məsələlərin həlli üçündür. Məsələn, suyun codluğunu, yaxud duzun səviyyəsini azaldır, mineralaşdırır, suyun dadını, qoxusunu və rəngini yaxşılaşdırır. Ona görə bu filtrləri tətbiq etməzdən öncə su kəməmindən kranınıza gələn suyun tərkibini və keyfiyyətini müəyyən etmək lazımdır. Laboratoriya analizinin nəticələri əsasında həmin suya hansı növ kartriclərin qurulmasına qərar verilir. Çünki lazımlı elementlərdən təmizlənmə «boş» su onları bədəndə olan elementlər hesabına bərpə edir — özündə həll edərək insan orqanizmindən yuyub azaldır. Digər tərəfdən, kartriclərin istifadə müddəti bir neçə aydır. Bu müddət ərzində bütün çirəkəblər və zərərli maddələr onlarda toplanır. Onlardan keçərək su daha da zərərli olur və sağlamlığa mənfi təsir göstərir.

— **Filtr seçimi ilə baş ağrıtmamaq üçün, butulkalarda su almaq məsləhətdir. Bəs bu qədər çoxsaylı təklifin içərisindən hansını seçmək lazımdır?**

— Azərbaycanda su satışı hələ qədim zamanlardan gəlirli iş sayılıb. İndi də vəziyyət dəyişməyib. Ona görə də yerli bazarda çox sayda su istehsalçısı var. Seçim zamanı, ilk növbədə, butulka üzərindəki etiketə diqqət yetirmək lazımdır. Vicdanlı istehsalçı mütləq etiketin üzərində suyun mənbəyini — su kəməri və ya quyunun nömrəsini, onun yerləşdiyi məkanı, suyun kateqoriyasını — sadə, mineral, müalicəvi olmasını, kimyəvi tərkibini, öz hüquqi ünvanını və sertifikatlaşma məlumatlarını göstərməlidir. Təəssüf ki, saxta malları aşkarlamaq çox çətin-dir, ona görə yerli bazarda uzun müddət

suda 50-yə yaxın element və birləşmələr var! Məhz kalsium, natrium, maqnezium, yod, bikarbonatlar, gümüş, sulfatlar, nitrat, flüor və digər elementlərin göstəricilərindən asılı olaraq suyun keyfiyyəti və təhlükəsizliyi təyin olunur.

Bazarda vəziyyət elədir ki, yerli istehsalçıların hamısı bu tələblərə cavab vermir. Məsələn, istehlakçı təbii tərkibli su almaq istəyir, amma bilməyərək müasir texnologiyaların məhsulu olan, süni olaraq əlavə edilən elementlərlə zənginləşdirilmiş su alır. Su mənbəyindən, həmçinin su kəməmindən alınan su «sıfırlanır», yəni əks osmos avadanlığından keçərək distillə olunmuş suya çevrilir. Alınan «ölü» su sonradan süni mineralaşdırılır.

Bizim şirkətimiz prinsipial olaraq əks osmos avadanlıqlarından istifadə etmir. «Aquavita» suyu «yumşaq» təmizləmə keçir, tərkibi dəyişməz, balanslaşdırılmış və təbii olaraq qalır. Çünki suyun öz tərkibində olan lazımlı elementlər və birləşmələr qorunub saxlanılmalıdır.

Təəssüf ki, bazardakı yüksək rəqabətə görə bəzi istehsalçılar daha asan yolu seçirlər və istehlakçının bilməməsindən istifadə edərək, daha çox gəlir əldə etmək üçün, distillə olunmuş su satırlar. Hətta bəzilər heç süni mineral belə əlavə etmirlər. Nəticədə isə distillə olunmuş su bir müddətdən sonra istehlakçının sağlamlığına mənfi təsir edir və müxtəlif xəstəliklərin yaranmasına gətirir.

— **Mineral suyu necə içmək lazımdır? Müalicəvi mineral suyu gündəlik içmək olarmı?**

— Şübhəsiz ki, Azərbaycanda satışda olan, yerli və idxal olunan, müalicə üçün

nəzərdə tutulan mineral suların müalicəvi əhəmiyyəti danılmazdır. Onlar maddələr mübadiləsini yaxşılaşdırır və orqanizmi mineralarla təmin edir. Amma bil-mək lazımdır ki, hər bir mineral suyu gündəlik içmək doğru deyil, hətta həkimlə məsləhətləşmək lazımdır. Onun məhdudlaşdırılmasının səbəbi isə həmin suların hər bir litrində 10 qram və daha çox duzun olmasıdır. Belə suların aşırı istifadəsi zərərli ola bilər. Belə ki, onların həm spesifik qoxusu olur, həm də uzunmüddətli istifadə böyrəklərə, dişlərə, damar sistemində, həmçinin mədənin selikli qişasına zərər yetirə bilər. Nəce deyirlər, «hər şey qədərində gözəldir».

— **İstehlakçılar çox narahat edən suallardan biri də budur ki, təmizlənməmiş suya pul xərcləməyə dəyərmi? Butulkadakı suların özəlliyi nədir?**

— Müasir həyatda qablaşdırılmış suyun istehlakı artıq normal bir haldır. Amma hamı bilir ki, onlar kateqoriyalar üzrə bölünür. Bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da su təmizlənməsinin və istehsalının müxtəlif növləri var. Əsas olan istehlakçının seçimidir, o hansına daha çox üstünlük verir — təbii suya və ya təbii suyun təqlidi olan «süni» suya?

Axı yüksək keyfiyyətli təbii suyun istehsalı üçün bu suyun mənbədən, həmçinin artezian quyusundan hasil olunmasına, zavoda xüsusi nəqliyyat sistemləri ilə daşınmasına və xüsusi rezervuarlarda saxlanılmasına əlavə xərclər gərəkdir. Bundan əlavə, təbii suyun istehsalı üçün zavod müasir və bahalı avadanlıqla təchiz olunmalıdır. Bu avadanlıqlar təmizləməni yalnız avtomatik rejimdə həyata keçirməlidir. İstehsalatın hər bir mərhələsində — quyu, sistem, rezervuar, hazır məhsul — suya kimyəvi, mikrobioloji və orqanoleptik nəzarət həyata keçirilməlidir. Bunun üçün zavodun nəzdində xüsusi laboratoriyalar olmalıdır. Buna isə, xərclərin artırılması baxımından, hər bir zavodun imkanı yoxdur.

Bizim şirkətimiz isə yarandığı ilk gündən özünün təbii su mənbəyini və akkreditasiya olunmuş laboratoriyalarını əldə etmişdir. Bu da mənbədə başlayan və hazır butulka ilə bitən prosesdə suyun keyfiyyətini nəzarət altında saxlayır.

Su mexaniki qatışıqlardan təmizlənmə ilə yanaşı, ultrabənövşəyi şüalarla zərərsizləşdirilir, sanitar-gigiyenik norma və qaydalara riayət edilərək müxtəlif həcmli butulkalara doldurulur. Və qeyd edim ki, həmin o yüksək keyfiyyətli suyun istehsalı üçün bunlar bizim zavodda həyata keçirdiyimiz işlərin tam siyahısı deyil.

Onu da bilmək lazımdır ki, suda olan kalsium və maqnezium hipertoniya və ürək aritmiyasının profilaktikasına imkan yaradır. Həmçinin sümük toxumasını möhkəmləndirir və sinir sistemində müsbət təsir edir. Belə xarakteristikaya bütün dünyada üstünlük verilən, bahalı seqmetə aid olunan, dünyaca məşhur «Evian», «Vittel» və «Volvic» kimi brendlərin məhsulları malikdir.

Xoşbəxtlikdən, bizim özümüzün də kimyəvi göstəricilərinə — codluq səviyyəsi, suyun tərkibində olan kalsium, maqnezium, natrium, mineralaşma və hidrogen göstəricisinə görə «Evian» suyuna yaxın suyumuz var. Bizim fəxrimiz «AQUAVITA» suyu!

8 mart

Əziz xanımlar!

“HB Co LTD” şirkəti

Sizi Beynəlxalq

Qadınlar Günü

münasibəti ilə təbrik edir,

Sizə uzun ömür,

can sağlığı və işlərinizdə

müvəffəqiyyətlər arzulayır!

Sağlam gələcək - bizimlə gələcək!

AŞAĞIDAKI TİBB MÜƏSSİSƏLƏRİ GÖSTƏRİLƏN VAKANT YERLƏRƏ MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu

Ortodontiya kafedrasının müdiri (t.ü.e.d., professor) 0,5 (t.ü.f.d.)
Kardiologiya kafedrasının müdiri (t.ü.e.d., professor) Şüa terapiyası kursu ilə şüa diaqnostikası kafedrasının dosenti (t.ü.f.d., dosent)
Mikrobiologiya və epidemiologiya kafedrasının müdiri (t.ü.e.d., t.ü.f.d., dosent) Şüa terapiyası kursu ilə şüa diaqnostikası kafedrasının dosenti (t.ü.f.d., dosent)
Stomatologiya və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının müdiri (t.ü.e.d., t.ü.f.d., dosent) Ftiziatriya kafedrasının dosenti - 0,5 (t.ü.e.d., t.ü.f.d.)
Anesteziologiya və reanimatologiya kafedrasının müdiri (t.ü.f.d.) Məməliq və ginekologiya kafedrasının dosenti - 0,5 (t.ü.f.d.)
Stomatologiya və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının professoru (t.ü.e.d., professor) Anesteziologiya və reanimatologiya kafedrasının assistenti - 0,5 (t.ü.f.d.)
Ümumi və plastik cərrahiyyə kafedrasının dosenti (t.ü.e.d., dosent) Ortodontiya kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.)
Ümumi və plastik cərrahiyyə kafedrasının assistenti (t.ü.f.d.) Nevrologiya və klinik neyrofiziologiya kafedrasının assistenti
Ümumi və plastik cərrahiyyə kafedrasının assistenti - 0,5 (t.ü.f.d.) Yoluxucu xəstəliklər kafedrasının assistenti
Travmatologiya və ortopediya kafedrasının dosenti - 0,5 (t.ü.e.d., t.ü.f.d.) Stomatologiya və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının assistenti
Travmatologiya və ortopediya kafedrasının assistenti -

Ünvan: *Tblisi pr., 3165-ci məh. Telefon: 431-01-82*

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikası

Tibb bacısı (qardaşı) - 8.0
Ünvan: *Mirqasimov küç., 2
Telefon: 449-82-54*

Mingəçevir Şəhər GEM

Sanitar-feldşer - 2.0
Ünvan: *Xocalı küç., 3
Telefon: (02427) 5-92-41*

«Respublika Narkoloji Mərkəzi» PHŞ

Sosioloq - 2.0
Tibb bacısı (qardaşı) - 4.0
Rentgen-texnik - 1.0
Tibbi-statistik - 1.0
Ünvan: *Ş.Hüseyn küç., 71
Telefon: 558-75-16*

Səbail Rayon GEM

Feldşer-laborant - 1.0
Ünvan: *Ü.Hacıbəyov küç., 21
Telefon: 493-02-01*

Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzi

Aptek rəisi - 1.0 (Aptek məntəqəsi)
Feldşer-laborant - 1.0 (Şəki regional laboratoriyası)
Ünvan: *Mirqasimov küç., 18
Telefon: 594-73-53*

Respublika Psixiatriya Xəstəxanası PHŞ

Tibb bacısı (qardaşı) - 10.0
Psixoloq - 2.0
Sosioloq - 2.0
Ünvan: *Ş.Hüseyn küç., 69/71
Telefon: 455-10-91*

Milli Onkologiya Mərkəzi

Klinik-biokimyəvi laboratoriyasına:
Elmi işçi - 1.0
Ünvan: *H.Zərdabi küç., 79b
Telefon: 537-08-11*

Astara Rayon GEM

Tibbi-statistik - 1.0
Ünvan: *M.Cavadzadə küç., 2
Telefon: (02522) 5-10-51*

Biləsuvar Rayon GEM

Tibbi-statistik - 1.0
Ünvan: *28 May küç., 19
Telefon: (02529) 5-11-14*

Şirvan Şəhər GEM

Sanitar-feldşer - 2.0
Həkim-epidemioloqun köməkçisi - 2.0
Həkim-parazitoloqun köməkçisi - 1.0
Ünvan: *İ.Qayıbov 11/35
Telefon: (02121) 5-34-36*

Qax Rayon GEM

Sanitar-feldşer - 2.0
Ünvan: *9 Aprel küç. 5
Telefon: (02425) 5-30-71*

Qobustan Rayon GEM

Həkim-epidemioloqun köməkçisi - 1.0
Ünvan: *Koroğlu küç.,
Telefon: (020245) 5-28-46*

Masallı Rayon Dezinfeksiya Stansiyası

Təlimatçı-dezinfektor - 1.0
Ünvan: *H.Aslanov küç., 17
Telefon: (02521) 5-53-71*

Baş redaktor:
N.MƏCİDOVA

Baş redaktorun müavini:
S.NƏBİYƏVA

Qəzet 1991-ci il yanvarın
5-dən nəşr olunur.

Təsisçi:
Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

Müəlliflərin fikirləri qəzetin mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər. Redaksiyaya gələn yazılar geri qaytarılmır, onlara rəy verilmir.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə
Nazirliyində qeydiyyatda alınmışdır.
Qeydiyyat nömrəsi: B92

Ünvan: *Mirəsədulla Mirqasimov
küç., 1. Səhiyyə Nazirliyi,
2-ci mərtəbə, 249-cu otaq
Tel./fak: (012) 596-06-61*

E-mail: *tibbqazeti@mail.ru*
Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnmiş və «CBS polygraphic production» mətbəəsində çap olunmuşdur.

İndeks: 1065
Tiraj: 9500